

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXI, Nr. 16

KETVIRTADIENIS, RUGPJŪČIO [AUGUST] 6, 1981

KAINA 25 c.

KASDIEN

PAJUDINO VEIKTI DĖL NENORO TARTIS MAIŠTAI ANGLIJOJE KAS NAUJO IRANE

Prez. Reagano užmojai prieš socialines programas bei organizuotą darbininkų iškovojo pajudino liaudį veikti. AFL-CIO pasisakymas, kad rugsėjo 19 d. titaniška demonstracija Vašingtone turi būti tartas administracijai žodis apie Amerikos liaudies nuotaiką pakėlė ant kojų profsąjungas, didžiąsias organizacijas, visus pažangiuosius liaudies sluoksnius.

Negrų pažangos organizacijos beveik pusė milijono narių rugsėjo 19 dienos demonstraciją paskelbė Solidarumo demonstracija. Vienbalsiai Vašingtono demonstracija užgyrė Amerikos mokytojų federacija, moterų konferencija, visa eilė profsąjungų, jaunimo organizacijos, civiliųjų teisių sąjūdžiai. . .

Sūkis už rugsėjo 19 demonstraciją skamba per visą Ameriką.

Prez. Reaganas su savo sekretoriumi Alexander Haig vis dar nenori tartis su Tarybų Sąjunga dėl ginkluotės apribojimo, dėl abišalių santykių sutvarkymo. Toks prezidento ir jo sekretoriaus užsispyrimas jau pradeda kelti nerimą netgi ir aukštuose politikų sluoksniuose.

Už derybas su Tarybų Sąjunga viešai kalba buvęs valstybės sekretorius Cyrus Vance. Buvęs prez. Carteris sako, jog nenoras tartis Tarybų Sąjungai pasaulyje kelia prestižą. Neseniai lankęsis Maskvoje Illinois demokratų kongresmanas Paul Simon mano, kad nenorai tartis su Tarybų Sąjunga turi būti padarytas galas.

Ypač stiprios nuotaikos už JAV-TSRS derybas Vakarų Europoje.

Per pasaulį nuaidėjo Anglijos miestuose kilę maištai, susirėmimai su policija, deginimai, langų daužymai. Premjerė Margaret Thatcher pasiteisino, jog tai darbas nenuoramų, nesiskaitančių su įstatymais. Toks kpremjerės pasiteisinimas buvo niekas daugiau, tik žmonėms dūmų pūtimas į akis. Maištus sukėlė vidaus ekonomikos politika, panaši prez. Reagano Amerikoje vidaus ekonomikos politikai.

Paimkime tik Liverpool miestą, kuriame nedarbas pasiekė beveik 50 procentų. Spalvotų jaunuolių Liverpoolyje daugiau kaip 60 procentų bedarbiai. Negeresne padėtis ir kituose miestuose. O kur dar rasinė diskriminacija, nesiskaitymas su mažumomis, kilusiomis iš buvusių Anglijos kolonijų.

Žmonių kantrybė turėjo sprogti taip, kaip sproginėja daug kur, kai žmonių gyvenimo lygis pasiekia dugną.

Daug kam gal neaišku, kodėl Irane buvo nušalintas prezidentas Bani-Sadr, kuris Vakarų didžiosios

Viename iš Tarybų Lietuvos sostinės rajonų — Naujojoje Vilnioje duris atvėrė vaikų sporto mokykla. Čia veikia bokso ir dziudo imtynių sekcijos. Savo pirmuosius žingsnius į didįjį sportą jaunieji boksinkinai žengia, vadovaujami prityrusių trenerių sporto meistrų.

Nuotraukoje: Jaunųjų boksinkų treniruotė.

K. Jurelės nuotr.

LIETUVA — SKAITANTI RESPUBLIKA

[SUTRUMPINTAS]

Su senąja, buržuazine santvarka praeitin nuėjo tie laikai, kai Lietuvoje knygų spinta, pasak Vaižganto, buvo nereikalingas baldas. Tai dažnai kartojamas posakis, bet ką daryti, kad žilagalvis klasikas taikliausiai pasakė, kas anuomet skaudino ir liūdino tikrą inteligentiją.

Tarybų valdžios ir ypač pastaraisiais dešimtmečiais išpopuliarėjo kitas ne mažiau taiklus posakis: Lietuva — skaitanti respublika.

Kaip tai pasiekta? Pirmiausia nulėmė išaugęs visos tautos kultūros lygis. Daug vertėtų ir reikėtų

spaudos buvo garsinamas kaip kairių pažiūrų, jeigu jau ne visai kairių, tai kaip paraudonijęs liberalas. Tai buvo Vakarų didžiosios spaudos triukas, kad atėjus jo politikai galui, sukėlus žmonių nuotakas prieš Irano revoliuciją.

Bani-Sadr buvo tam tikrų interesų gudrus statytinis dirbti prieš Irano revoliuciją, kuri vyksta vardan Aytollah Khomeini. Bani-Sadr valdžioje buvo vienas tų, kurie pastoję kelią demokratinei žemės reformai, nacionalizavimui prekybos su užsieniu, kad patenkinus Irano didžiuosius žemvaldžius ir kapitalistus. Jis buvo vienas tų, kurie pastoję kelią apvalymui karių pajėgų nuo buvusio šacho šalininkų. Bani-Sadr buvo vienas tų, kurių antitarybinės nuotaikos vis labiau lindo viešumon.

Ar Bani-Sadr šalininkams pavyks sukelti šturmą prieš Irano revoliuciją, labai abejotina. Apie Irano Tudeh (komunistų) partiją telkiasi pažangiosios jėgos Bani-Sadr šalininkams pastoti kelią. Irano komunistai ir pažangiosios jėgos pilnai pritaria Aytollahėjimams, kad revoliucijos siekiai būtų vykdomi, o ypač, kad ginkluotosios jėgos būtų apvalytos nuo buvusio šacho šalininkų.

S. J. Jokubka

mokykla", "Matematikos mokykla", "Seimininkės bibliotekėlė", "Vyturiukas" ir t. t. Iš viso apie penkias dešimtis serijų. Leidžiama "Lituanistinė biblioteka", skirta lietuvių literatūros istorijai, "Versmių" (poezijos) serijos ir kitos.

Leidinių daug, tiražai dideli — nuo trijų, penkių, penkiolikos iki penkiasdešimties ar net šimto tūkstančių (vaikų literatūra), leidžiama ne po vieną laidą, spausdinamos rašytojų rinktinės ir raštų serijos. Ovis tiek kalbama apie "knygų badą". Leidėjams rūpestis — kaip patenkinti išaugusius ir nesustojančius augti skaitytojų poreikius. Knygos bičiulių draugijai galvosūkis — kuo plačiausiai ir optimaliausiai skleisti rašytojų šodžiu sukauptą gėrį ir grožį.

Nelengvi šie rūpesčiai, bet malonūs. Ir tegu jie niekad neišnyksta!

Vilnius Baltrėnas

TRUMPAI

— Izraelis 1980 metais pasiekė pasaulinį infliacijos rekordą — 200 procentų. Per pastaruosius 18-ka mėnesių sviestas pabrango 6 kartus.

— Filipinuose krintant kokoso aliejaus kainoms, nukentėjo kas trečias šalies gyventojas.

— Pietų Korėjos bendras prekybos balanso deficitas 1980 metais siekė 4 bilijonus 787 milijonus dolerių. Į šalį buvo įvežta prekių už 22 bilijonus 292 milijonus dolerių, o tuo tarpu eksportas sudarė 17 bilijonų 505 milijonus dol.

— Iš visko duodasi suprasti, kad kongrese atsirado, kaip daug kas vadina, "respublikratų" koalicija. Jos sudėtyje — respublikonai ir reakciniai demokratai. Koalicijos tikslas — kongrese praleisti viską, ko nori prez. Reaganas.

— JAV Komunistų partijos pirminkui Henry Winston sukako 70 metų amžiaus. Kompartijos patalpų auditorijoje, Niujorke, į jo gimimo metinių minėjimą buvo susirinkę šimtai jo draugų ir bendradarbių.

— Prez. Reagano ir jo administracijos puolimus prieš Social Security programą pasmerkė ir buvęs sveikatos, švietimo ir socialinio aprūpinimo sekretorius Wibur Cohen. Girdi toks puolimas yra neprotingas ir nereikalingas.

— Amerikoje lankėsi Pasaulinės taikos tarybos prez. Romesh Chandra. Kur tik jam buvo suruošti taikos šalininkų mitingai, salėse žmonės vos tilpo.

— Arkansas valstijoje vyksta nesutikimas tarp biologų ir bažnyčių, kaip mokyklose mokiniams turi būti aiškinama apie žmogaus atsiradimą pasaulyje. Vieni sako, jog turi būti aiškinama, jog žmogus išsivystė iš beždžionės — kiti jog ji sutvėrė dievas.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Kalbant apie prez. Reagano užsienio politiką

Nuo JAV užsienio politikos labai daug priklauso pasaulio likimas. Ji gali pasaulyje branduoliniu karu sukelti baisią katastrofą, sugriovimus ir netgi nuo Žemės kamuolio nušluoti civilizaciją. Kad kilus branduoliniam karui taip gali būti, sako ir šviesaus proto mokslininkai. Arba, JAV užsienio politika gali privesti prie kapitalistinio pasaulio visiško suirimo, dezorganizacijos, o pačias Jungtines Valstijas nustumti istorijos užpečkin, kaip Romos, Didžiosios Britanijos ir kitos didžiosios imperijos.

Kokiu kursu pasukti JAV užsienio politiką, kad to neatsitiktų, reikia Saliamono galvos, o tokios galvos Vašingtone nėra. Todėl nėra truputį nenuostabu, kad vis garsiau girdisi kalbos, jog prez. Reaganas neturi užsienio politikos. Šias kalbas patvirtino netgi liepos 7 dieną laikraštis "Washington Post" karikatūra, kurioje prez. Reaganas knisiasi tarp išmėtytų kambaryje visokių popierių ir savo žmonai sako: "Nancy, aš žinau, kad kažkur čia turiu užsienio politiką".

Taip, prez. Reaganas turi užsienio politiką. Ji yra nukreipta prieš Tarybų Sąjungą, prieš socializmą, prieš tautų nacionalinius išsilaisvinimus, už rėmimą tokių atvirų reakcinių šalių kaip Čilės, Paragvajaus, Argentinos bei Urugvajaus, už bandymą kištis į kitų šalių vidaus reikalus, kaip kad į Prancūzijos, už atvirą kišimąsi į kitų šalių vidaus reikalus, kaip kad į San Salvadoro, už bendravimą su agresoriais prieš silpnesnes tautas, kaip kad su Izraeliu, už saugojimą amerikietišku daugnacionalinių korporacijų interesų užsienio šalyse, už varymą nuo koto kitų šalių imperialistinių grupuočių.

Tokiai prez. Reagano užsienio politikai, ypač nesiskaitymas su didžiausia pasaulyje šalimi Tarybų Sąjunga, nesiskaitymas su kovojančiomis už išsilaisvinimą tautomis, nepaisymas kitų šalių imperialistinių grupuočių interesų, nesiseka. Nesiseka prez. Reagano užsienio politikai ir dėl to, kad prezidentas su savo politikieriais ir korporacijoms vis dar įsivaizduoja, kad JAV tebėra pasaulio policmanas. Nesiseka prez. Reagano užsienio politikai dar ir dėl to, kad nesupranta pasaulyje vykstančios socialinės revoliucijos, nemato kokioje kryptimi vystosi pasaulio žmonija, tautos. Tarybų Sąjungos siūlymai tartis dėl ginkluotės apribojimų ir eiti prie nusiginklavimo, vis daugiau užkariauja pasaulio žmonių širdžių. Vakarų Europos sąjungininkai kratosi nuo bandymų jiems primesti branduolines raketas. Daugnacionalinių imperialistinių korporacijų ir monopolijų prestižas visuose pasaulio kontinentuose nupuolęs iki žemiausio laipsnio. Daug kur jas veja laukan, skanduoja šūkius "Yankees go home".

Stai kur ir pakastas šuniukas einančioms kalboms, kad prez. Reaganas neturi užsienio politikos. Tačiau politiką jis turi, bet tik ne Jungtinėms Valstijoms, o tik didžiojo kapitalo ir imperialistinių monopolijų interesams.

Vykom į "Laisvės" 70-mečio minėjimus

Šį sykį į Lietuvą vykau visiškai kitokiu tikslu, negu ankstesniais kartais. Vykau kviečiamas dalyvauti "Laisvės" 70-mečio minėjimuose. Išskiriant Panevėžio ir Šiaulių miestus, plačiau po Lietuvą pavandrovoti nebuvo laiko. Beveik visą laiką per dvi savaites teko išbūti Vilniuje.

Vykome tryse: "Laisvės" administratorė-redaktorė Ieva Mizarienė, "Laisvės" direktorių tarybos pirmininkas Povilas Venta ir aš, kaip "Vilnies" atstovas. Po visų minėjimų ir susitikimų bei priėmimų Ieva Mizarienė ir Povilas Venta pasiliko ilgiau pabūvoti Lietuvoje. Aš dėl darbo Čikagoje, kad nenutrūktų "Vilnies" ėjimas, birželio 29 dieną grįžau namo.

Nežiūrint kad tik dvi savaites pabūvojau ir daug kur po Lietuvą neteko pavažinėti, bet vis tiek buvo malonu nuvykti, susitikti su pažįstamais, pamatyti ką nors naujo.

Šį kartą labiausia mane sužavėjo tas, kad mes Amerikos pažangūs lietuviai Lietuvoje esame taip aukštai įvertinami. Neatsitėbi Lietuvoje, kad sulaukė tokio amžiaus ir tokiomis sunkiomis sąlygomis nepasiduodame, nenuleidžiame rankų leisti laikraščius, neapleidžiame organizacijų, keliamo kovos vėliavą už taiką pasaulyje, už demokratiją ir socialinę pažangą. Džiaugiasi, kad mes nepamiršę savo ir savo tėvų gimtines, didžiojamės ir džiaugiamės Lietuvos darbo liaudies laimėjimais, giname Lietuvos vardą, nepasiduodame nacionalistų antitarybinei propagandai. Lietuvoje mūsų ryžtą ir pasiaukojimą bendram darbo žmonių reikalui palygina su buržuaziniais laikais Lietuvoje buvusiais pagrindininkais, vedusiais Lietuvos darbo liaudį į pergalę. Buvo džiugu klausytis tokių komplimentų. Ir jie buvo skiriami ne man, ne Mizarienei ir ne Ventai. Jie buvo skiriami visai pažangiajai Amerikos lietuvių liaudžiai, kiekvienam Amerikos pažangiam lietuviui. "Laisvės" 70-mečio minėjimai buvo perduodami per radiją ir televiziją visai Lietuvos liaudžiai žinoti. Nebuvo aplenkiama ir "Vilnis", šaunieji "Vilnies" rėmėjai, skaitytojai, darbštieji vajininkai, laikraščio darbuotojai. Visa Lietuva sužinojo, kad Amerikoje eina pažangus lietuviškas laikraštis "Laisvė" jau 70 metų ir "Vilnis" 60 metų. S. J.

SAVŪJŲ ŠAKNŲ BEIEŠKANT

Vakarų pasaulyje paskutiniaisiais metais pagyvėjo domėjimasis savo etninėmis šaknimis. Tai ypač liečia nacionalines mažumas.

Tai būdinga ir lietuviškajai išeivijai. 1980 metų pabaigoje "veiksnių" laikraštelyje "Dirva" buvo išspausdintas straipsnis "Senujų emigrantų palikuonių beieškant". Jame aprašoma viena Clevelando radijo stoties pokalbių programa apie Amerikos tautybių atbudimo sąjūdį. Pavyzdžiu buvo paimti lietuviai emigrantai. Pasak leidinio, jie Amerikoje neprarado savo tautybės žymių, o kurie vis dėlto jų neteko, pradeda jas iš naujo su dideliu užsidegimu pasisavinti, atsiminti savo tautos praeitį, atstatyti ryšius su lietuviškumu.

Apie lietuvių išeivijos susidomėjimą minima programa rodo tas faktas, kad "... visos penkios stoties telefono linijos užgožė masė skambintojų, ir dar valandą po programos pabaigos teko atsakinėti privačiai į programon nepatekusių klausytojų pasiteiravimus".

Klausytojai teiravosi visko: kur būtų galima gauti daugiau informacijos apie Lietuvą aplankyti ir panašiai. Klausinėjo apie pavarde lietuviškumą, apie lietuviškus vietovardžius, kartais jau Amerikoje iškraipytus, apie Lietuvos istoriją, papročius, kultūrą, netgi klimata, apie dabartinę krašto būklę, apie emigracijos priežastis, apie lietuvišką maistą, muziką ir tautodailę, ir taip be galo, ir taip be krašto...

Straipsnio autorius pastebi, "... kad kažkur giliai jų širdyse tūnojo ligi šiol užsidengęs senosios tėvynės atminimas, kurį tik reikėjo užkalbinti, pajudinti, kad išsiveržtų tokiu intensyviu smalsumu ir susidomėjimu, kuris net visko girdėjusios stoties vadovybę nustebino".

Tai akivaizdžiai rodo, kad Vakarų pasaulyje pilnesnės, išsamesnės, objektyvesnės informacijos apie Tarybų Lietuvą labai ir labai stokoja. Daugelyje buržuazinių leidinių paskelbtuose rašiniuose apie dabartinę Lietuvą, jos ekonomiką bei kultūrą pasireiškia visiškai padėties nežinojimas arba sąmoningas jos iškraipymas. To visada būna

INDIJA UŽ DRAUGYSTĘ SU TSRS

"Indijos ir Tarybų Sąjungos draugystė — neįkainojamas mūsų tautų palikimas", — skelbia šūkis, iškabinatas vienoje iš didžiausių sostinės salių "Mavlankar auditorium". Čia Tarybų Sąjungos bičiulių draugijos dienų konferencija. Konferencijos ir jos komisijų plenariniuose posėdžiuose dalyvauja maždaug 1,000 delegatų, atstovaujančių valdančiajai Indijos nacionalinio kongreso I partijai. Salėje — Indijos ministrė pirmininkė Indira Gandi, užsienio reikalų ministras Narasimba Rao, kiti vyriausybės nariai, žymūs parlamentarai, mokslininkai, kultūros veikėjai, profsąjungų atstovai.

Konferencijos svečių tarpe — tarybinės visuomenės delegacija, kuriai vadovauja Tarybų Sąjungos ir Indijos draugystės draugijos viceprezidentas, RTFSR geologijos ministras L. Rovninas, taip pat Tarybų Sąjungos ambasadorius Indijoje J. Voroncovas.

Konferenciją pradėjo jos pirmininkas, buvęs švietimo ministras profesorius Nurulas Hasananas.

daugiau.

Stebėdamasis lietuvių išeivių vaikų nežinojimu savo senosios gimtinių, bene ryškiausiai atsiskleidusių vaikų piešiniuose, vienas išeivijos laikraščių rašė: "Reikia stengtis, kad visi šitaip Lietuvą piešiantieji ir šitaip nuauklėti lietuviukai pamatytų Lietuvą savo akimis".

Zinia, jokie pasakojimai neatstos to, ką gali pats savo akimis pamatyti. Bet, va, bėda, įvairiems "vaduotojams" nepatinka, kad lietuviai išeiviai vis dažniau aplanko Tarybų Lietuvą. Mat, jie pamato realią padėtį, o grįžę pasako — lietuviška Lietuva gyvuoja! Ir nė vienas jų Lietuvoje nematė "vaduotojų" nupiešto siaubo.

Tad kaip gali "veiksniams", pavyzdžiui, patikti, savo gimtineje viešėjusio australiečio Stasio Baltulio mintys, kad žmonės Lietuvoje gyvena gerai, yra kultūringi. Jiems raktis ir pernai Lietuvą aplankiusio australiečio Vytauto Jenavičiaus pastabos, kad Tarybų Lietuvos žmonės giliausiai palietė jo sielą išdidumu, savarankiškumu, nepataikavimu. Arba argentiniečių Jono Aleškevičiaus ir Petro Bražėno pastebėjimai apie gražias permainas nūdienėje Lietuvoje, arba pašios mintys Vlodo Girėno ir Stasio Skiliniausko iš Anglijos, ar Vlodo Railos iš JAV ir daugelio kitų tiesa apie Tarybų Lietuvą.

"Veiksniams" nepriimtini ir turistai iš Tarybų Lietuvos, kurių vis daugiau nuvyksta į užjūrį. Kontaktodami su jais, emigrantai vėlgi keičia savo nuomonę apie "vaduotojų" skleidžiamus išsigalvojimus.

Dipukų leidžiami "Akiračiai" nušiņneka net iki to, kad, jų manymu, iš Lietuvos į užsienį neturėtų važiuoti ne tik dirbantieji ar tarnautojai, bet net ir Lietuvos kunigai. Jiems nepatinka visi, kurie nenori šmeižti savo gimtosios žemės.

Apakinti neapykantos viskam, kas tarybiška, "veiksniams" negali suprasti pačios elementariausios tiesos — tik platūs ir visapusiški kontaktai su Lietuva gali išgelbėti juos pačius nuo visiško nutautėjimo. Algirdas Tubelis

Konferencijos delegatai ovacija sutiko ministrės pirmininkės Indiros Gandi kalbą.

Savo kalboje konferencijos pirmininkas Nurulas Hasananas pažymėjo, kad organizacijos — Tarybų Sąjungos bičiulių — tikslas yra toliau stiprinti Indijos ir Tarybų Sąjungos tautų draugystę.

Atsakomąjį žodį tarė tarybinės visuomenės delegacijos vadovas, kuris pareiškė viltį, kad draugija veiks ta linkme, kurią sąlygoja visa dviejų šalių draugiškų santykių raida, kad jos veikla padės toliau plėtoti ir stiprinti Tarybų Sąjungos ir Indijos draugystę bet įvairiopa bendradarbiavimą.

Konferencijos delegatai vieningai priėmė rezoliuciją, kurioje pareikšta pagarba Nerui, kurio mirties 17-ąsias metines pažymi Indija. Rezoliucijoje sakoma, kad Neru buvo ne tik pirmasis laisvos Indijos ministras pirmininkas, bet ir įžymus kovotojas už taiką ir pažangą, už stiprios ir klestinčios Indijos sukūrimą. K. T.

Vilnis, 1981 rugpjūčio 6

O kas jiems belieka

Kiekvieną kartą, prieš ateinant ir atėjus į Baltuosius rūmus naujam prezidentui, reakcingosios lietuviškos išeivijos "veiksniai" tikėdavosi, kad nuo to laiko jų veikloje prasidės "renesansas". Sunku pasakyti, ar jie iš tikrųjų taip manydavo, ar tik rašydavo savo leidiniuose. Bet triukšmo aiškiai padaugėjo.

Pasipildavo įvairių peticijų, kuriose, kaip ir visada, būdavo poststringaujama apie tėvynėje "kenčiančius" lietuvius ir būtinumą juos kuo greičiau "išvaduoti".

Manau — būtų naivu galvoti, jog tokie "veiksniai" nežinodavo ar nenumanydavo, kad dėl viso to antitarybinio triukšmo niekas nepasikeis. Bet jiems buvo svarbu, kad negerėtų santykiai tarp TSRS ir JAV.

Nuolat juodinant Tarybų Lietuvos pasiekimus, vedant aršią antitarybinę propagandą, šiandien jiems labai svarbu patraukti savo pusėn kuo daugiau šia veikla benusivyliančių išeivių, nes Lietuvos "laisvinimo" reikalams labai reikalingi doleriai.

Sia prasme ne išimtis ir paskutiniai JAV prezidento rinkimai. Kaip žinia, keturiasdešimties JAV prezidentas Ronaldas Reaganas rinkiminės kampanijos metu lankėsi Čikagoje, lietuvių gyvenamoje apylinkėje, ir buvo deramai priimtas "Ramunės" užkandinėje.

Susitikimo metu fotografas užfiksavo būsimąjį Amerikos prezidentą su rankose iškeltu plakatu "Aš myliu lietuvius", kurį padavė greitais buvęs išeivis. Ši nuotrauka apkeliavo kai kuriuos amerikiečių ir lietuviškus laikraščius.

Amerikos komjaunimo suvažiavimas priėmė deklaraciją

Kaip žinia, birželio mėnesio paskutinį savaitgalį Niujorke, Columbia universitete, įvyko Amerikos Jaunųjų darbininkų sąjungos už išsivadavimą (komjaunimo) suvažiavimas, kuriame dalyvavo 600 delegatų ir svečių iš užsienio šalių.

Kaip pareiškė sąjungos pirmininkas James Steele, šis Jaunųjų darbininkų sąjungos už išsivadavimą penktasis suvažiavimas buvo svarbiausias sąjungos gyvenimo įvykis nuo įsikūrimo laikų.

Suvažiavimas parodė, kad Amerikos komjaunimas gali ir turi būti pažangiojo jaunimo avangardas, gali ir turi prisidėti svariu indėliu prie marksistinio-lenininio mokslo skleidimo, prie kovos su antitarybiškumu ir ginklavimosi varžybomis, už taiką visame pasaulyje. Tai, jog ruošiantis suvažiavimui padaugėjo sąjungos narių, įtikinamai pademonstravo, kad pažangios idėjos vis labiau plinta masėse.

Suvažiavimo delegatai vieningai vėl išrinko Steele į sąjungos nacionalinio pirmininko postą ir priėmė Amerikos komjaunimo deklaraciją.

Reagano administracijai, sakoma dokumente, rūpi tik siauri, savanaudiški turtingiausių gyventojų sluoksnių interesai, korporacijų, bankų, militaristų — visų tų, kurie lobsta iš ruošimosi karui, pelnai. Mūsų pareiga — mesti iššūkį šiai administracijai, kuri per trumpą valdymo laiką suspėjo padaryti labai daug žalos jaunajai amerikiečių kartai.

Nedarbas tapo neatskiriamu Amerikos visuomenės bruožu. Ypač

Vilnis, 1981 rugpjūčio 6

Juk niekam ne paslaptis, kad kandidato į prezidentus apsilankymas lietuvių tarpe nedaugiau, kaip rinkėjų "medžiojimas". Bet tai nesutrukdė kai kuriems buržuaziniams išeivijos laikraščiams stiprinti viltį, kad naujasis respublikonų kandidatas, jeigu taps prezidentu, pagyvens "laisvinimo" reikalą.

Kaip yra iš tikrųjų, aiškėja paskaičius Clevelande leidžiamą nacionalistų laikraštuką "Dirvą". Jame talpinama minėta nuotrauka, o greitai spausdinamas straipsnis "Rinkiminė retorika retai sutampa su realybe". Jame rašoma, kad rinkiminis laikotarpis niekur "laisvajame pasaulyje" nerimtas. Straipsnio autorius teigia: "Savaime aišku, kad norint iškelti savo gerąsias, o priešininko blogąsias puses, dažnai nukrypstama nuo tikrovės".

Juk kiekvienam amerikiečiui puikiai žinoma, kad siekiant populiarumo, ne tik nusifotografuojama su rinkėjais, bet ir daug pažadama. Ir pats straipsnio autorius pastebi, kad prezidentiniam kandidatui "Kreipiantis į atskiras grupes reikia pataikauti jų specialioms interesams".

Kitas gi dipukų laikraštėlis rašė, kad rinkiminės kampanijos metu pasakytas kalbas galima apibūdinti gerai žinomu posakiu: pažadėsi — patiešysi, netesėsi — negriešysi.

Viskas, atrodytu, aišku. Tai visiškai tuščias reikalas, ir to negali nesuprasti minėtas tautininkų leidinukas bei likusi išeivijos spauda. Bet panašūs dalykai spausdinami nuolat. O iš kitos pusės — kas jiems belieka . . .

Algirdas Tubelis

Pasaulio spauda apie svarbiausią dabarties klausimą

Taikos užtikrinimas buvo, yra ir bus aukščiausias Tarybų valstybės užsienio politikos tikslas, rašo Čekoslovakijos laikraštis "Rude pravo". Laikraštis skelbia Čekoslovakijos komiteto už Europos saugumą ir bendradarbiavimą prezidiumo pareiškimą. Apsvarstęs Tarybų Sąjungos parlamento vieningai priimtą dokumentą, prezidiumas visiškai pritaria jo turiniui. Šiandien, pažymima pareiškime, nėra kito protingo būdo ginčijamoms problemoms išspręsti, kad ir kokios aštrios bei sudėtingos jos būtų, kaip derybos.

Iš Maskvos vėl nuskambėjo karštas kvietimas vadovautis humanizmu, rūpintis žmonijos ateitimi, rašo Bulgarijos laikraštis "Zemledel'sko zname". Šis kvietimas ryškiai parodo tikrai lenininę TSKP ir Tarybų valstybės užsienio politiką, jų karštą siekimą pažaboti militarizmo jėgas, užkirsti kelią naujai pasaulinei katastrofai. L. Brežnevo kalba ir Tarybų Sąjungos parlamento kreipimasis atspindi nuoseklų, principingą TSKP kursą, kuriuo siekiama nutraukti ginklavimosi varžybas, žengti į nusiginklavimą, ne tik išsaugoti įtempimo mažinimo procesą, bet ir padaryti jį nesugrąžinamu.

Lenkijos laikraštis "Tribuna liudu" pabrėžia, kad Leonidas Brežnevas, kuris pasakė TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesijoje kalbą, labai

Sidabro problema nepaprastai aktuali

Sidabras — vienas iš trijų tauriųjų, vienas iš seniausių metalų. Už jį vyresnis gal tik auksas, kurio grynuolius žmogus atrado dar senų senovėje. Sidabro grynuoliai retesni, bet archeologų radiniai liudija papuošalus iš jo buvus jau IV tūkstantmetyje prieš mūsų erą. Sidabras pasirodė esąs kalus, nerūdijęs, nekeitė savo spalvos, ir išradingos rankos iš jo nukalė dubenis, taures, irėžė piešinius. Atsikleidė keistas ir įdomus daitkas: vanduo tokiuose induose neseno, negedo. Ar ne todėl apdirbusis persų karalius Kiras savo žygiuose kareiviams vandens atsargas liepė gabenti sidabrinėse statinaitėse. O Kiras valdė kraštą 2500 m. prieš mūsų erą.

Žmonijos istorija ir atmintis pilna

Salvadoro liaudies žudikus.

Mes reikalaujame, kad Reagano administracija vėl pradėtų vesti derybas dėl SALT teigiamai atsakytų į taikias Tarybų Sąjungos iniciatyvas, atsakytų dislokuoti naujas raketų sistemas, pabrėžiama rezoliucijoje. Sąjunga skelbia, kad pareiškimai apie Tarybų Sąjungos grėsmę — tai nusikalstama apgaulė, kuria siekiama pateisinti Amerikos imperializmo nusikaltimus.

Jaunųjų darbininkų sąjunga už išsivadavimą, veikianti šalyje, kurios vyriausybė yra pagrindinė rasizmo, neokolonializmo ir sionizmo sąjungininkė, solidarizuojasi su Pietų Afrikos ir Namibijos, Palestinos ir Artimųjų Rytų tautų kova, su Kubos bei Nikaragvos revoliucija ir ryžtingai smerkia JAV imperializmo mėginimus pakirsti nacionalinio išsivadavimo judėjimų kovą.

Amerikos jaunimas turi žengti kartu su kovotojais už taiką ir nusiginklavimą, nacionalinį išsivadavimą ir demokratiją, kartu su Tarybų Sąjungos ir kitų socializmo šalių jaunimu, paskelbė pasibaigusio suvažiavimo dalyviai. K. T-sa

argumentuotai įvertindamas tarptautinę padėtį, nuo pirmosios dienos iki fašizmo sutriuškinimo pats dalyvavo kare. Šiandien jis neįkainojamam indėliu prisideda prie kovos už taiką ir tarptautinio saugumo stiprinimo.

Leonidas Brežnevas vėl ragina kuo greičiau atnaujinti derybas dėl ginkluotės apribojimo su Jungtinėmis Valstijomis ir jų sąjungininkais NATO bloke, pažymi, komentuodamas TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesijos darbą, laikraštis "New York Times". Maskva išpėja, jog visi tie, kurie savo veiksmais skatina ginklavimosi varžybas, faktiškai stumia žmoniją į prarają. Kitas Amerikos laikraštis "San Francisco Examiner" pranešime "Už ginklavimosi varžybų Sąjunga nesiekia konfrontacijos nė su viena valstybe.

L. Brežnevo iniciatyva, rašo Prancūzijos laikraštis "Jumanité", TSRS Aukščiausioji Taryba paragino pasaulio parlamentus ir tautas ryžtingai pasisakyti už derybas, kurios užkirstų kelią naujam raketinio branduolinio ginklavimosi varžybų turui. Tarybų Sąjungos vadovo kalba, nurodo "Kotidien de Pari", rodo TSRS užsienio politikos nuoseklumą, tikrai taikius Tarybų Sąjungos ketinimus. Kaip pažymėjo L. Brežnevas, TSRS niekam nekelia grėsmės, nieiško konfrontacijos.

Iš "Tiesos"

paradoksų. Ne kartą yra nutikę, kad užmaršties dulkės paslėpdavo tiesą, kurios tikrai nevertėjo lengvai prarasti. Taip atsitiko ir su sidabru. Aleksandras Makedonietis, užkariavęs gretimas šalis, puoselėjo viltį pasiekti ir Indiją. Jo milžiniškos kariuomenės, įsiveržusios į indų žemę, atrodė niekas nesustabdys. Sulaikė liga. Skausmai skrandyje buvo tokie aštrūs, taip nusilpo stiprus vyras, kad Aleksandrai teko karo vežimą pasukti atgal. Dabar sakytume: kariuomenę įveikė epidemija, jei ne viena paslaptis. Kodėl susirgo kariai, o vadai liko sveiki?

Du tūkstantčius metų buvo bandoma atspėti mislę, o kai mokslininkai įminė, turėjo pripažinti: ką žinojo karalius Kiras, buvo užmiršęs ne tik Aleksandras Makedonietis, bet ir jiems, mokslininkams, teko atrasti antrą kartą. Karo vadus išgelbėjo sidabriniai indai, iš kurių jie gėrė vandenį.

Ekspirimentai nekėlė abejonės — sidabras užmuša mikrobus. Bet ar vien čia jo jėga? Dabar, kai yra sukurti subtilūs cheminės analizės metodai, žmogaus (kaip ir kitų gyvūnų, augalų) organizme yra surasta apie 70 elementų, kurie įsisavinami kartu su vandeniu, maistu, oru. Tarp jų — ir sidabras.

Sidabro problema šiandien nepaprastai aktuali. Kai kasmet iš žemės jo išgaunama tik 6-7 tūkstančiai tonų, o sunaudojama 12-15 tūkstančių tonų, susimąstyta, kaipgi gyvensime be sidabro. Jo reikia ne tik papuošalams. Reikia fotojuostoms, reikia elektroninėms mašinoms. Už sidabrą nėra geresnio laidininko, iš jokio kito metalo neištempsi tokios plonos vielos, kad vieno gramo moneta nutįstų du kilometrus.

Platina — brangiausias, auksas — gražiausias, sidabras — kukliausias tauriųjų metalų šeimoje.

X.
3

Kaip Brazilijoje "globoja" našlaičius

"KABINAMI ŽEMYN GALVA"

Šiandien, Kaizerio ir daugelio kitų tvirtinimu, tokiose šalyse, kaip Brazilija ir Tailandas, našlaičiai ir beglobiai gyvena dar siaubingiau, negu vaikai Afrikoje. Oficialūs duomenys, kuriuos pateikė pati Brazilijos valdžia, leidžia įsivaizduoti nelaimės mastus — beglobiai vaikai sudaro ketvirtadalį šalies gyventojų: jų yra 28 milijonai.

Brazilijoje prieš penkerius metus įkurta organizacija "FEBEM" ("Valstybinis mažamečių šelpimo fondas"). Manoma, kad ji visoje šalyje organizuos vaikų prieglaudų tinklą su kvalifikuotu personalu. Tačiau praėjus ketveriems metams nuo jos įsteigimo, "FEBEM" vadovai atsidadė teisiųjų suole: daugelyje jai priklausiusių prieglaudų klestėjo korupcija ir nusikalstamumas.

Tyrimas, kurį atliko du San Paulo tarytojai, padėjo praskleisti tragiško ir gėdingo šalies istorijos puslapio uždangą.

Vaiko diena "FEBEM" prieglaudoje prasidėdavo ir baigdavosi bausmėmis ir kankinimais, nes "auklėtojai" manė, jog "norint beglobį padaryti žmogumi" nereikia nei kantrybės, nei rūpestingumo, nei psichologijos ar pedagogikos. Bausmių sąrašas buvo taip pat griežtai reglamentuotas, kaip ir dienotvarkė. Jis prasidėdavo "horizontaliu stulpu", prie kurio vaikai kabinti žemyn galva surištomis rankomis. Elektros iškrovos į lyties organus, murkdymas į ledinį vandenį, dūriai aštriomis lazdelėmis į ausis . . . Kankinimų sąrašą užbai-

gė specialus narkotikas, kuris nuramindavo neramius, paralyzuodamas vaiko kojas.

"Vidutiniškai, — tvirtinama tardymo dokumentuose, — vaikas ištvėdavo ne ilgiau kaip dvi savaites tokių kankinimų, po to likdavo paklusnus įrankis savo budelių rankose".

Vaikai, patekę į "FEBEM", turėjo tik vieną išeitį — vogti arba prekiauti narkotikais ir tokiu būdu turtinti savo kankintojus. O jei kas, atsigavęs po pirmo šoko, kurį sukeldavo kankinimai, bandydavo maištauti, jo netrukus laukdavo žiaurus smurtas.

Visa tai buvo sužinota 1979 metų kovo 3 dieną, kai San Paulo priemiestyje policijos patrulis rado kulkų išvarpytus 12 ir 13 metų berniukų Gilsono Malagodžio ir Karloso Pereiros lavonus. Šie berniukai trejus metus gyveno vienoje iš "FEBEM" prieglaudų.

Skrodimas parodė, kad abu jie dvejus metus buvo veikiami hormonais, kurie juos luošino.

Tardant paaiškėjo, kad Gilsonas ir Karlosas maištavo ir už tai sumokėjo gyvybę. Visa tai plačiai pasklido, ir visos "FEBEM" gyvenimo opos iškilo į paviršių.

Juridiniu požiūriu tyrimas nieko nedavė: nė vienas kaltininkas, nepaisant kaltinimų rimtumo, ne tik neatsidūrė už grotų, bet net nebuvo teistas. Valdžia apsiribojo tuo, kad pareikalavo atleisti 400 "FEBEM" tarnautojų, bet kol kas iš darbo atleista ne daugiau kaip dešimt. jkb.

INDONEZIJOS JAVOJE ŽYDI IR LAPOJA VARGAS

Žiūrint iš lėktuvo, pagrindinės Indonezijos salyno Javos salos paviršius primena seną antklodę, užlopytą įvairios spalvos lopinėliais. Viename žemės sklype valstietis dar tik ruošiasi sėti ryžius, ir pilkšvo vandens užlietas laukas atrodo tarsi purvina geltona dėmė. Jo kaimynas prižiūri pirmuosius pasėlius, o greta, tarsi smaragdų sąrašynai, saulėje šviečia ryžių varpos.

Drėkinamoji žemdirbystė kultivuojama Javoje dar nuo Europos viduramžių epochos laikų. Įmantrūs įrenginiai, kuriuos sukūrė darbšti Indonezijos liaudis, buivolais igalino pakelti vandenį į pačias aukščiausias ryžių laukų terasas, tarsi įvairiaspalvėmis girliandomis juosiančias kalnų slautis. Dabar buivolus pakeitė generatoriai ir galingi siurbliai. Bet valstiečių triūsas tebėra sunkus. Stovint iki kelių vandenyje, reikia tvarkingomis eilutėmis susodinti ryžių daigelius, saugoti pasėlius nuo žiurkių antplūdžio ir stichinių nelaimių, rankomis rinkti ryžių varpas. Tačiau šis darbas, kai kepina tropikų saulė, Indonezijos valstiečio nebaugina. Didžiausia jo svajonė — turėti žemės, kuri atiduotų savo turtus jai dirbančiam žmogui.

Derlių Javoje galima doroti ištisus metus. Palankus klimatas, regis, duoda šaliai neribotų galimybių ją paversti žemės ūkio aruodu, galinčiu išmaitinti ne tik savo gyventojus, bet ir nemažai grūdų eksportuoti į kitas šalis. Deja, ne viskas taip gerai klostosi.

Indonezijoje ryžiams auginti naudojami ne tik derlingi slėniai, bet ir kalnų slaitai. Valstiečiai išvalo ak-

meningos dirvos sklypelius palei kelius ir tarp statinių. Bet žemės vis tiek trūksta. Statistikos duomenimis, apie 7 milijonus Javos valstiečių turi mažiau kaip pusę hektaro žemės, trečdalis milijono žemdirbių savo žemės neturi apskritai ir turi vergovinėmis sąlygomis ją nuomoti iš dvarininkų ir buožių.

Valstiečių šeimos negali išmaitinti lopinėlis žemės ir menki jos apdorojimo padargai. Kaime ligi šiol tebėra įvairios feodalines vergovės formos, kaip antai "idžonas" — pusininkystės atmaina. Patekę į "idžono" tinklus, valstiečiai netenka daugiau kaip pusės savo derliaus. Nepaprastai žemas natūralių valstiečių ūkių produktyvumas, dvarininkų ir buožių išnaudojimas sąlygoja tai, kad kasmet vis daugiau valstiečių netenka savo mažyčių sklypelių ir tampa beteisiais žemės nuomininkais. Daugelis, neištvėrę kaimo gyvenimo naštos, važiuoja į miestus ieškoti uždarbio, ir įsilieja į bedarbių gretas.

Tokia padėtis nepadaeda spręsti šaliai iškilusio uždavinio kelti žemės ūkį. Nors praėjusiais metais išaugo geras ryžių derlius, Indonezija turėjo importuoti 2 milijonus tonų grūdų, nes 20 milijonų tonų nepakako aprūpinti gyventojus maisto produktais.

Aštrūs socialiniai kontrastai kaimo rajonuose, spręstina žemės problema kelia ryžtingą plačių visuomenės sluoksnių susirūpinimą. Tačiau bet kokioms iniciatyvoms įgyvendinti teisingą žemės reformą priešinasi stambieji žemvaldžiai. Suprantama: kas atsisakys pelno, kurį duoda bežemių valstiečių išnaudojimas. J. Sagaidakas

Būtinios derybos

Didelio tarptautinės visuomenės dėmesio susilaukė Kremliuje įvykęs TSKP CK Generalinio Sekretoriaus, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko L. Brežnevo pokalbis su nevyriausybės tarptautinės organizacijos "Nepriklausoma komisija nusiginklavimo ir saugumo klausimams" vadovu, Švedijos socialdemokratų partijos pirmininku Ulofu Palme. Kaip pabrėžia užsienio politiniai apžvalgininkai, L. Brežnevas, analizuodamas padėtį pasaulyje, vėl įtikinamai patvirtino, kad svarbiausias TSKP ir Tarybų valstybės užsienio politikos uždavinys — užtikrinti taiką, ramią visų tautų ateitį.

TSRS pozicija turi nepaprastai svarbią reikšmę, nes dėl Vakarų militaristinių sluoksnių kurso pakirsti įtempimo mažinimą, spartinti ginklavimosi varžybas, kad būtų galima pažeisti karinę-strateginę pusiausvyrą NATO karinio bloko naudai, padėtis pasaulyje tebėra įtempta.

JAV, nutraukusios strategines ginkluotės apribojimo procesą, dabar koncentruoja pastangas naujoms strateginėms programoms, dislokuoti Vakarų Europoje savo naujas raketas, nukreiptas prieš TSRS ir jos sąjungininkus. Kartu, kaip pažymėjo L. Brežnevas, kalbėdamas branduolinės ginkluotės klausimais, kol kas nematyti, kad Vašingtonas iš tikrųjų norėtų vesti rimtas derybas ir stengtis išspręsti šią gyvybiškai svarbią problemą.

Žinoma, Tarybų Sąjunga negali po pirštus žiūrėti į karštingą NATO, pirmiausia — JAV, militaristų aktyvumą. Pakenkti teisė-

tiems mūsų saugumo interesams, pažeisti pasaulyje susidariusį karinį strateginį balansą, pabrėžė L. Brežnevas, mes niekam neleisime. Tarybų Sąjunga ras galimybę greitai ir efektyviai atsakyti į bet kurį iššūkį, kurį mums norėtų mesti. Mes privalome tai padaryti.

*Todėl NATO blokas nieko nepasiektų, mėgindamas užsitikrinti karinį pranašumą, o pasauliui būtų primestas naujas ginklavimosi varžybų etapas. Mes to nenorime, pabrėžė L. Brežnevas. Mes — už nedelsiamas konstruktyvias derybas, už sąžiningus susitarimus, už karinės konfrontacijos lygių mažinimą ir Europoje ir globaliniu mastu.

Tai, kad visame pasaulyje vis aktyviau remiami taikūs TSRS pasiūlymai, rodo ir šiomis dienomis Maskvoje įvykę "nepriklausomos komisijos nusiginklavimo ir saugumo klausimams" posėdžiai, kuriuose dalyvavo žymūs politiniai ir visuomenės veikėjai iš įvairių šalių. Spaudos konferencijoje dėl komisijos darbo rezultatų jos dalyvis, buvęs JAV valstybės sekretorius Vensas pažymėjo būtinumą kuo greičiau atnaujinti TSRS ir JAV derybas dėl strateginės ginkluotės apribojimo. Mes, pabrėžė komisijos pirmininkas Ulofas Palmė, remiame L. Brežnevo pasiūlymą pradėti sąžiningas ir konstruktyvias derybas su JAV ir kitomis Vakarų šalimis, kuriose būtų ieškoma savitarpiskai priimtinių sprendimų.

Visos tautos primygtinai reikalauja tęsti strategines ginkluotės apribojimo procesą ir atnaujinti atitinkamas derybas. N. Čigiris

Prancūzijos prezidento pasisakymas

Prancūzijos Respublikos prezidentas F. Miteranas davė interviu Paryžiaus laikraščiu "Mond". Jis palietė kai kurias vidaus ir užsienio politikos problemas.

Komenduodamas JAV valstybės departamentu pareiškimą dėl ministrų komunistų dalyvavimo Prancūzijos vyriausybėje, jis apibūdino tai kaip "spaudimo aktą". Prancūzijos politika, pasakė jis, nustatoma Prancūzijoje, ir būtų neleistina, kad valstybės vadovas vadovautųsi kitais argumentais, o ne tais, kurie atitinka Prancūzijos ir prancūzų interesus.

Kalbėdamas apie šios problemos nušvietimą Vakarų informacijos priemonėse, prezidentas pažymėjo: per daug komentatorių nemato toliau savo nosies. Maždaug puspenko milijono prancūzų balsavo už kandidatų komunistus. Po to jie balsavo už mane, už socialistų partijos kandidatus. Tiesą sakant, aš nesuprantu, kodėl turėčiau juos nušalinti, kodėl turėčiau nukriausti milijonus žmonių, pašalindamas juos iš Prancūzijos politinio gyvenimo.

Atsakydamas į klausimą apie JAV ketinimą ryšium su ministrų komunistų įėjimu į vyriausybę apriboti karinės informacijos teikimą Prancūzijai, F. Miteranas pareiškė: viena iš Amerikos televizijos kompanijų teigė, kad aš tariamai daviau karinį saugumą liečiančių užtikrinimų. Prasimanymų nėra reikalo paneigti. Ministrų tarybai tenka kolektyvinė atsakomybė. Kaip tik ten nustatoma šalies politika. O dėl viso kito, tai kiekvienas ministras vykdo savo uždavinį ir ne jo kompetencija spręsti kitus uždavinius. Respublikos prezidentas vaidina svarbų

vaidmenį, ypač ryšių su užsieniu ir gynybos srityje. Toks vaidmenų pasiskirstymas nepažeidžia nė vieno teisių. Jis atspindi mano pagrįstą siekimą tiesiogiai ir asmeniškai kontroliuoti visa, kas liečia šalies saugumą.

Kalbėdamas apie Prancūzijos ir Amerikos santykius, F. Miteranas pasakė, kad neleistina yra JAV praktika — pernelyg didelis bankų diskonto normų didinimas, kas pražūtingai atsiliepia Vakarų Europos šalių ekonominei padėčiai.

Kalbėdamas apie kitus Prancūzijos ir JAV nesutarimus, F. Miteranas pažymėjo: aš turiu pareikšti rimtų pastabų, jeigu ne daugiau, dėl JAV politikos Centrinėje Amerikoje. Šio regiono tautos nori padaryti galą oligarchijai, kuri jas išnaudoja, remdamasi kruvinais diktatoriniais režimais, jas slopina. Menka gyventojų dalis yra sutelkusi savo rankose beveik visus turtus. Kaip čia nesuprasi liaudies pasipiktinimo. Tai — ne ardomasis komunistų darbas, o nenoras taikstyti su skurdu ir pažeminimu. Vakarai turėtų padėti šioms tautoms, o ne versti jas likti po diktatūrų batų.

Kalbėdamas apie vidaus politines problemas, F. Miteranas priminė, kad socialistų partija turi absoliučią daugumą vietų nacionaliniame susirinkime. Jis pabrėžė, jog tai leidžia vykdyti ilgoje perspektyvoje politiką, kurios pagrindu jis buvo išrinktas respublikos prezidentu. Aš noriu, nurodė prezidentas, kad parlamentas aktyviau vykdytų savo funkcijas parengiant, svarstant ir priimant įstatymus. Jis pasisakė prieš praeityje buvusią praktiką — parlamento vaidmens mažinimą.

Vilnius, 1981 rugpjūčio 6

TSRS delegato kreipimasis Madrido susitikime

Beveik aštuoni mėnesiai Ispanijos sostinėje vyksta Europos saugumo ir bendradarbiavimo pasitarime dalyvavusių valstybių atstovų susitikimas. Jo darbu vis labiau domiamasi, nes šis susitikimas turi didelę politinę reikšmę, ypač dabar, kai tarptautinė padėtis yra įtempta. Gyvybiniai Europos saugumo klausimai, jau sudaryti susitarimai dėl kai kurių problemų, — visa tai padarė Madrido susitikimą svarbiu tarptautiniu įvykiu.

Tokiais žodžiais kreipėsi į forumo Madride dalyvius Tarybų Sąjungos delegacijos vadovas, užsienio reikalų ministro pavaduotojas L. Ilijčiovas, kalbėdamas plenariniame posėdyje.

Mūsų nuomone, pasakė jis, labai svarbi visos Europos proceso dalis — pradėti karinio įtempimo Europoje mažinimą ir suaukti tuo tikslu karinio įtempimo mažinimo ir nusiginklavimo konferenciją. Be to neįmanoma tikrai pasiekti tikslo, kuriuos numatė Baigiamasis aktas.

Tarybų Sąjungos atstovas pažymėjo, kokią didelę reikšmę turėtų susitarimai ir pagal kitus Baigiamąjo akto skyrius, jų tarpe susitarimas naudoti visus Europos dvasinius turtus taikos labui, tautų savitarpio supratimui ir suartėjimui, visapusiškam žmogaus asmenybės vystymuisi. Tam pirmiausia reikalinga įtempimo mažinimo atmosfera, žmonių teisės į gyvenimą užtikrinimas.

Sudėtingus Madrido susitikimui iškilusius klausimus, pabrėžė jis, galima išspręsti, jeigu į juos bus žiūrima dalykiškai, o ne mėginama sąmoningai ir dirbtinai juos komplikuoti, sudaryti įvairius barjerus,

kaip daro kai kurios Vakarų šalių delegacijos.

Mes negalime sutikti su tokia koncepcija, pasakė Tarybų Sąjungos delegacijos vadovas, pagal kurią iš Baigiamąjo akto galima imti tik tuos nuostatus, kurie atitinka tik vienų valstybių interesus, ir nekreipti dėmesio į tuos, kurie sudaro jų bendrą interesų pamatą — į taikos ir saugumo Europoje stiprinimą, karinių saugumo aspektų sprendimą.

Kalbėtojas nurodė, kokia konstruktyvi yra Tarybų Sąjungos pozicija dėl konferencijos mandato karinio įtempimo mažinimo bei nusiginklavimo klausimu parengimo ir pabrėžė, kad TSRS delegacija kartu su kitomis delegacijomis pasirėmėsi ir toliau ieškoti formuluočių apie pasitikėjimo priemonių taikymo zonos išplėtimą.

Tačiau visa tai būtų galima padaryti, pasakė Tarybų Sąjungos delegatas, jeigu po mūsų žingsnio būtų žengtas tas palankus žingsnis, kurio štai jau maždaug pusė metų mes laukiame, pareiškė, jog esame pasirėmę išplėsti pasitikėjimo priemonių taikymo zoną visai europinei Tarybų Sąjungos daliai, jeigu šią zoną atitinkamai išplės Vakarų valstybės.

Ir mes pasirėmę su deramu dėmesiu išklausti mūsų partnerių pasiūlymą ir mėginti derybose rasti visiems priimtina sprendimą.

Baigdamas L. Ilijčiovas pabrėžė, jog Tarybų Sąjungos delegacija yra pasiryžusi padaryti visa, ką galės, kad Madrido susitikimas baigtųsi sėkmingai ir įeitų į istoriją, kaip reikšmingas etapas stiprinant taiką ir saugumą Europoje. L. T-sa

Kuriuo keliu pasuks Ispanija?

Kas yra Ispanija! Pirmiausia pasakytume, kad tai valstybė Europos pietvakariuose, kur užima penkis šeštadalius Pirėnų pusiasalio, Balearų salas Viduržemio jūroje ir Kanarų salas Atlante. Tai beveik 40 milijonų gyventojų ir apie tiek pat turistų, atvažiuojančių čia per metus.

Turistams Ispanija — tai garsioji Rivera, El Gracas, Murillas, Goja, populiariaji spalvingieji šokiai fandangas, grenatina, bolero, pritariant dainai, gitarai arba kastanjėtėms, tai koridos, linksmos karnavalinės eitynės, išymioji Sevilijos bažnyčia ir joje palaidotas Kristupas Kolumbas. Visa tai mato atvažiuojantys turistai. Turistai mato taip pat ir knygas, kurių viršeliuose Franco, Hitlerio veidai, fašistinės svastikos, turistai mato ir pėdsakus, paliktus fašistuojančių grupių išpuoliu, tačiau jiems visa — žvilgsnis pro langą.

Ispanija — tai gyvenimas. Fašistinio diktatoriaus Franco valdymo metai, jo mirtis ir jau šeštas metus trunkanti (nors apie jos pabaigą kalbėti dar ankstoka) šalies demo-

kratija — viskas palieka žymes.

Praėjusiais metais suaktyvėjo ultradešinėsios organizacijos, tokios kaip "Naujoji jėga", "Kristaus kariuona", "Antikomunistinis apaštalių aljansas". Atsiranda naujų grupuočių, kurios betgi vienodai mėgsta šantažą, grasinimus, žudynes, provokuoja netvarką — visa, kas trukdo teigiamoms permainoms šalyje. Iš užtūlės tiesiasi ne mažiau grėsminga ranka. Vašingtono vyriausybei labai paranku, kad Ispanija prisidėtų prie Pentagono ir NATO Planų Europos žemyne. Ne! — sako jai 50 tūkstančių Madrido gyventojų, pradėję metus protesto žygiu prieš mėginimus įtraukti šalį į nešvarią Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją. Ne! — sako Saragosos miesto meras, pareiškdamas, kad JAV karo bazės ir šiame rajone, ir apskritai Ispanijos teritorijoje kelia pavojų visos šalies gyventojams...

Progresyvioji šalies jėgos dar turi būti budrios, kad reakcijos išpuoliai ir kėsni nebūtų staigmenos ir gautų tinkamą atkirtį. Z.

Vilnius, 1931 rugpjūčio 6

Argentinos lietuvių "Gintaro" choras.

"O AR TIKIU AŠ"

Katalikų bažnyčios centras Vatikanas buvo ir yra vienas pagrindinių antikomunizmo židinių, savo tikslams naudojantis radijo stotį. Kiekvieną dieną radijo bangomis perduodama monotoniška šventiaviška malda Jėzui Kristui, po kurios prasideda nepagrįsta melo kampanija, maldos už Lietuvą persekiojamus tikinčiuosius. Laidose daug kalbama, kad tikintiesiems Lietuvoje draudžiama lankyti pamaldas bažnyčiose, žmones įeinančius į maldos namus filmuoja, fotografuoja, perduoda darbovietoms surinktą medžiagą, kur jie svarstomi ir atleidžiami iš darbo. Tai melas. Dar nebuvo atvejo, kad už bažnyčios lankymą Lietuvoje kas nors būtų atleistas iš darbo ar sulaukęs senatvės, negautų pensijos.

Prieš marksistinį ateizmą nukreiptoje religinėje propagandoje aktyviai dalyvauja daugybė tyrimo bei informacijos centrų Europos ir Amerikos šalyse. Jų bendradarbiavimas laikomas paslaptyste. Kuo imperialistams sunkiau ir sudėtingiau kovoti su augančiu darbininkų judėjimu ir socializmo sistema, tuo ryžtingiau religijos apologetai akcentuoja savo, kaip trečiosios jėgos poziciją.

V. Lauraitis

Istorijos mokslų kandidatas

Daugelis bažnyčios tarnų teigia, kad mūsų šalyje persekiojama religija. Tačiau jau V. Kapsukas ir Z. Angarietis ne kartą nurodė, kad prievarta yra blogiausias ginklas kovojant su religija. Įgyvendinant sąžinės laisvę, bažnyčia buvo atskirta nuo valstybės ir mokykla nuo bažnyčios. Religija tapo privačiu kiekvieno Tarybų Lietuvos piliečio reikalu. Gimimo santuokos ir mirties registracija taip pat perėjo valstybės žinion ir nepriklauso nuo bažnyčios. Vykstant socializmo statybai, gerėjo gyvenimo sąlygos ir tai buvo objektyvios priežastys, dėl kurių nutolo nuo religijos dauguma žmonių. Socialistinėje visuomenėje labai palankios sąlygos ateistiniam darbui, kuris įeina į bendrą mokslinės-materialinės pasaulėžiūros ugdymą.

V. Labukaitė

Studentė

Jei sergate dideliu kraujospūdžiu

Šalia kitų šios ligos atsiradimo priežasčių, pastebėtas jos ryšys ir su druskos vartojimu. Statistiniai duomenimis, tie žmonės, kurie papildomai nesudė pagaminto maisto, hipertonišne liga serga 0.7%, kurie truputį pasūdo — apie 7%, kurie daug sūdo — apie 10%.

Sergantiems hipertonišne liga 7 gramai druskos jų organizme sulauko apie 1 litrą vandens. Todėl mokslininkai rekomenduoja riboti druską iki 4-7 gramų per dieną — tiek, kiek jos yra pačiuose maisto produktuose (mėsoje, kruopose, piene ir kt.). Riboti lengvai pasisavinamus angliavandenius — cukrų, uogienes, medų. Nevartotini rūkyti produktai, aviens, kiaušiena. Netinka gėrimai, dirginantys centrinę nervų sistemą — alkoholiniai gėrimai, stipri kava, kakava, stiprus mėsos, žuvies, grybų sultiniai. Skysčiai ribojami iki 1,2 litro per dieną. Geriama nestipri arbata, plenas, kefyras, pasukos, vaisių sultys. Valgoma kuo daugiau daržovių — bulvių, kopūstų, morkų; vaisių, ypač slyvų, razinų, kuriose

— O ar tikiu aš?

— Tikriausiai ne, nes nesėdžiu bažnyčioje, o tik atsitiktinai užklystu lyg į muziejų, ieškodama žmogaus genijaus darbų, kažkada sukurtų už pinigus, o gal ir iš idėjos. Aš nevertau malda knyges ir neskaitytau maldų. Ir giesmių kartu su kitais negiedu, tik šį kartą, žiūrėdama į dvasininką, atliekantį apeigas, galvoju, kad gal ir ji nervina toks šaltas pavasaris, jei jis atrodo suirzęs ir piktai verčia ant altoriaus didžiulės knygos lapus.

— Tai nejaugi aš niekuo netikiu?

— Kodėl gi? Aš tikiu į žmogų, kuris mąsto ir sveikina saulę, tiesdamas į ją rankas. Tikiu artoju, ariančiu žemę, darbo žmogum, raišančiu kvepiančią duoną savo vaikams. Aš tikiu į Žemę, auginančią gėles, išleidžiančią mus ir pasitinkančią grįžusius iš kosmoso. Aš tikiu gyvenimu, kuris duotas tik vieną kartą ir kurį reikia... Taip, aš prisimenu Pavelą Korčaginą, ir tikiu ŽMOGUMI.

— O dievas?

— Dievas? Aš matau žvaigždėtą dangų ir žinau, kad ten ne jo namai. Girdžiu sodo ošimą, užuodžiu svaininantį obuolių ir kriaušių kvapą, bet tą sodą aš pati sodinau, kartu su tėvais. Dievas? Jis neglostė man galvos, kai rytas bėgdavau mokyklon, kaip tai darydavo Motina, kai aš dar buvau vaikas. Jis neišlydėjo mane iš kaimo, kai vykau mokytis. Tai darė mano Tėvas. Tad kas ir kur gi tas dievas?

— Nepiktinaudžiauk, — sakė senelė. — Dievas visagalys.

— Visagalys? O kur būna jo galia, kai prasideda karas?

Z. Lisicova

Studentė

Negaliu ramiai žiūrėti į bažnyčios modernizavimą. Kai kurie kunigai patys skambina gitara, dainuoja solo, tikėjimą verčia vaidinimu. Jų tikslas aiškus — patraukti jaunimą, bet ar tuo pačiu jie neatstumia nuo bažnyčios vyresnio amžiaus tikinčiujų? Manau, kad panašiais būdais bažnytininkams nepavyks išvengti vis gilėjančios bažnyčios krizės.

Aš pasisakau už žmogų, kuriantį žemę, kaip žydintį sodą, už žmogų, atsakantį už gyvenimo džiaugsmus ir rūpesčius.

B. Akavickaitė

Studentė

gausu kalio. Duona valgoma ruginė ar sėlenų, tačiau saikingai, nes duonoje yra nemažai druskos. Kvietines sėlenas patariama dėti verdant košes iš avižių, ryžių, grikių. Skani grikių košė išverdama iš vaikų ir dietinei mitybai skirtų grikių miltų.

Patariami produktai, turintys jodo — jūrų kopūstai, kalmarai, krevetės, "Okeano" pasta.

Būtinai tinkamas mitybos režimas — valgyti po nedaug, reguliariai 4-5 kartus per dieną. Pakankamai ilsėtis, vengti stresinių situacijų, išmokti atsipalaiduoti (autogeninės treniruotės pagalba), reguliariai vartoti gydančio gydytojo paskirtus vaistus (mažinančius kraujospūdį, raminančius, vitaminus ir kt.)

Jei be hipertoniškos ligos sergama ir nutukimu, reikia mažinti kūno svorį iki normalaus. Lengvesniais ligos atvejais numetus viršsvorį kraujospūdis susinormuoja, o sunkesniais atvejais — pagerėja ligos eiga, sumažėja jos komplikacijų.

Gyd. J. Saukienė 5

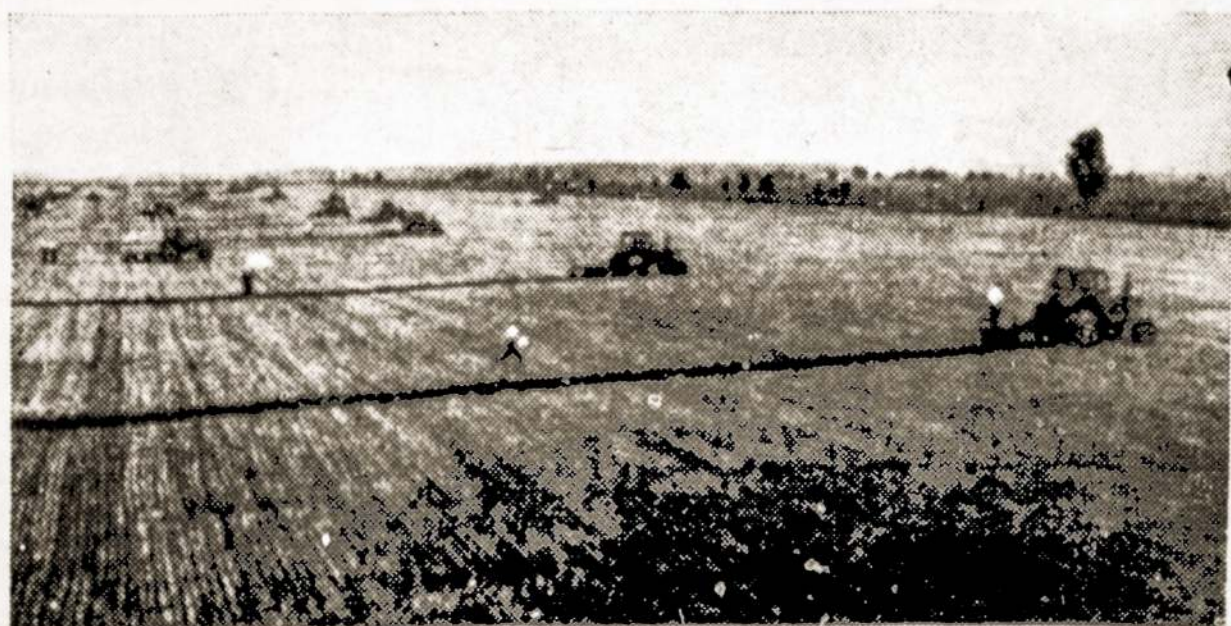
Pasakoja "Inturisto" Vilniaus skyriaus valdytojas

Apsilankyti užsienio šalyse vyksta vis daugiau turistų grupių ir pavienių asmenų. Turizmas šandien viena svarbiausių tarptautinio žmonių bendravimo formų. Tarybų Lietuvoje sulaukiame svečių iš įvairių žemynų, iš daugiau kaip 40 užsienio šalių (savo ruožtu maždaug tiek pat užsienio valstybių aplanko mūsų respublikos turistai). Labai gyvi ir toliau aktyviai plėtojami mūsų ryšiai turizmo srityje su socialistinėmis šalimis. Atvyksta pas mus ir nemaža žmonių iš kapitalistinių kraštų — Vokietijos Federatyvinės Respublikos, Anglijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Australijos. Didžioji dalis iš šių kraštų į mūsų respubliką atvykstančių turistų — lietuvių kilmės, tarp jų gausiausias ir dažniausias grupės — ankstesniosios išeivijos atstovai. Tai ir suprantama: užsienio tautiečiams, kai kuriems gimtinę palikusiems prieš gerą pusšimtį metų ar dar anksčiau, kitiems jau svetur ir gimusiems, rūpi pamatyti dabartinę Lietuvą, savo akimis pažvelgti į tėvų ir senelių tėviškę. Vien tik iš Jungtinių Amerikos Valstijų kasmet priimame pusantro — du tūkstančius turistų. Jau daug metų sėkmingai bendraujame su kelionių firmomis "American Travel Service Bureau", "Trans Atlantic" (JAV), "Palanga Travel" (Australija) ir daugeliu kitų.

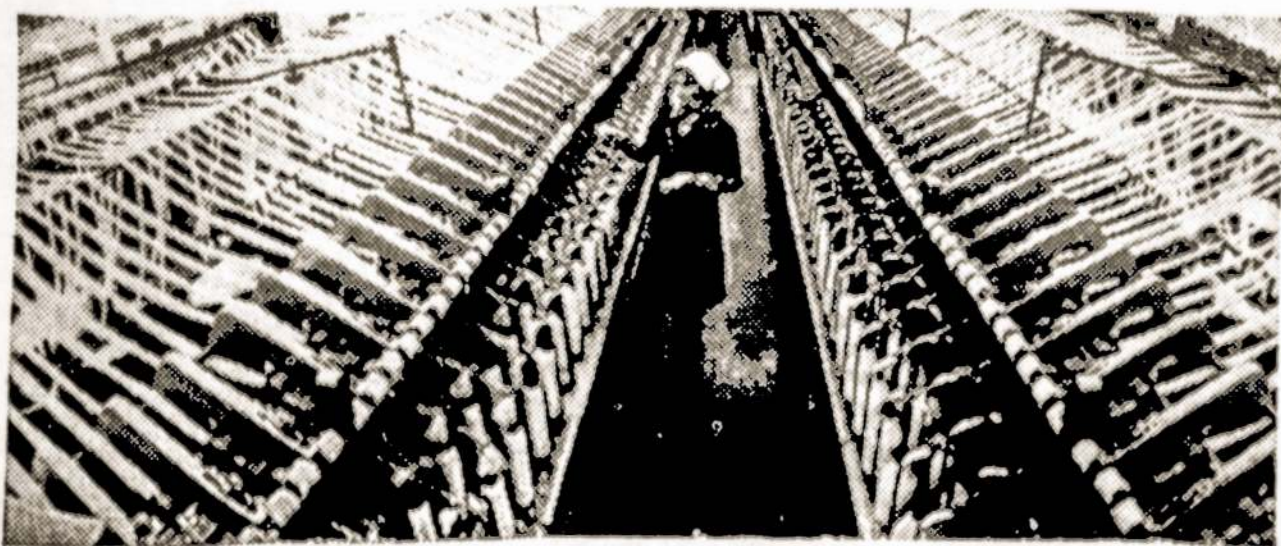
Stengiamės kuo įvairiapusiškiau parodyti svečiams iš užsienio Tarybų Lietuvą supažindinti su jos ekonomika, kultūra, socialiniais reikalais, gyventojų buitimi. Atvykusiems turi proga plačiai apžiūrėti

Vilnių, pasivaikščioti po jo senamiestį, pabūti naujuose sostinės kvartaluose, pramonės įmonėse, meno, mokslo, švietimo įstaigose, įvairiuose kultūros renginiuose. Turistai nuvežami ir į Kauną, senąją Lietuvos sostinę Trakus, poilsio ir gydymo centrą Druskininkus, pamato lietuvių liaudies istorinės praeities vietas, fašizmo nusikaltimų vietas — Kauno IX fortą, Panerius, Pirčiupius. Yra "Inturisto" maršrutų, kuriais keliaudami užsienio turistai lankosi, be mūsų respublikos, Tarybų šalies sostinėje Maskvoje, Leningrade, Tarybų Baltarusijoje, Tarybų Latvijoje, Tarybų Estijoje.

Norėčiau priminti, kad užsienio turistų buvimo mūsų respublikoje trukmė — 5 dienos. Kelionės į Tarybų Lietuvą rengiančios užsienio firmos apie tai informuotos. Deja, pasitaiko, kad kai kurios iš tų firmų suklaidina savo klientus. Antai ir tarp neseniai pas mus viešėjusių turistų grupės iš Kanados dalyvių buvo žmonių, kuriems kelionės rengėjai žadėjo ilgesnį buvimo mūsų respublikoje laiką. Tiesa, kartais esti išimčių: kai kurių mūsų išeivijos organizacijų, "Laisvės", "Vilnies" laikraščių turistų grupėms suteikiama galimybė šiek tiek pailginti viešnagę, iš anksto dėl to susitarus ir tuo rūpinantis "Tėviškės" draugijai, aptarnaujant tas grupes "Inturistui". Tačiau, pabrėžiu, tai išimtys, tokių turistų grupių per metus priimame tik keletą. Kol kas ribota priėmimo bazė. Ji tobulinama, plečiama. Iš "G. K."

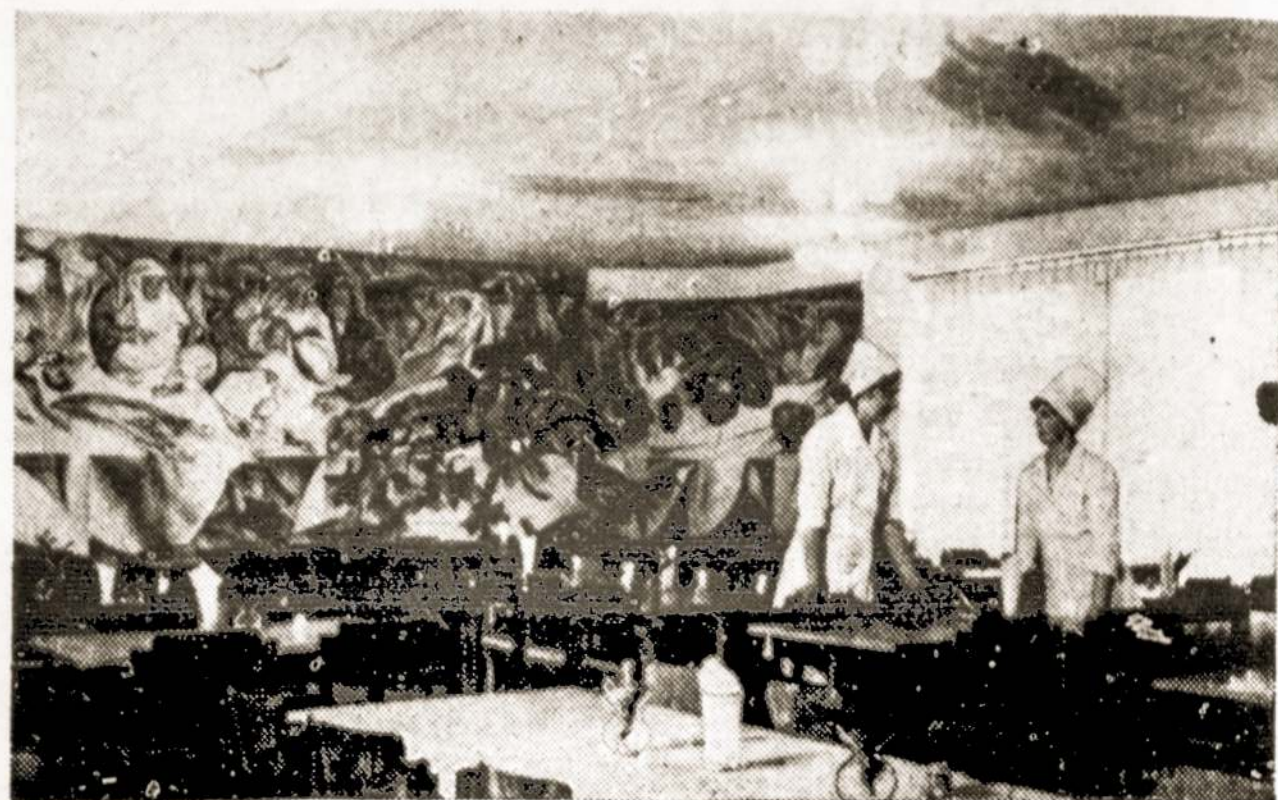

Lietuvos žemės ūkio instituto eksperimentinio ūkio Dotnuvoje laukuose rengiamos respublikos, o kartais ir šalies artojų varžybos.
Nuotraukoje: Artojų varžybų epizodas. M. Baranausko nuotr.

Kapsuko putliųjų verpalų fabriko paruošimo ceche darbuojasi knatininkė B. Kiverienė. A. Sabaliausko nuotr.

6

Šilutės rajono TSKP XXV suvažiavimo tarybiname ūkyje daug dėmesio skiriama žemdirbių gerovei. Pastatyti kultūros namai, mokykla, buitijos paviljonas, vaikų darželis, o šiomis dienomis atidarytas erdvus prekybinis centras "Šilokas". Jame yra maisto produktų ir ūkiniių prekių parduotuvės, kulinarijos cechų, šimto vietų valgykla, pokylių salė.

Nuotraukoje: TSKP XXV suvažiavimo tarybinio ūkio Juknaičių gyvenvietės prekybinio centro "Šilokas" valgykla. Jos sienos papuoštos dailininkės A. Banytės freskomis. B. Aleknavičiaus nuotrauka

Medžioklės derlius Lietuvoje

Per praėjusį penkmetį medžiotojai pristatė valstybei 2628,9 tonos žvėrienos — 1492,3 briedienos, 392,4 stirnienos, 683 šernienos ir 81,2 tonos elnienos. Už žvėrieną buvo gauta daugiau kaip 5,5 milijono rublių pajamų. Didžioji dalis žvėrienos buvo eksportuojama užsienio prekybos firmoms į VFR, Austriją, Vakarų Berlyną, Švediją, Suomiją, Prancūziją, Norvegiją, Jugoslaviją ir kitas šalis. Nors praėjusiais metais gamtinės sąlygos medžioklei buvo labai nepalankios, tačiau planinės žvėrienos paruošimo užduotis buvo įvykdytos. Buvo sumedžiota 1714 briedžiai, 641 elnias, 2262 stirnos, 3700 šernų.

Paruošta 565 tonos eksportinius reikalavimus atitinkančios žvėrienos. Iki lapkričio 10 dienos briedžių ir stirnų sumedžiavimo planus įvykdė Anykščių eksperimentinis parodomasis medžioklės ir žūklės ūkis, Klaipėdos ir Šiaulių medžioklės ir žūklės ūkiai, Biržų, Radviliškio, Kretingos, Kėdainių, Molėtų, Zarasų, Vilkaviškio draugijos skyriai.

Dėl migracijos kai kuriuose mišku masyvuose susikauptė daug briedžių ir jų sumedžiavimo planas buvo truputį padidintas — jis įvykdytas 103,2 procento. Pagirtinai briedžius medžiojo Jurbarko, Kėdainių, Kretingos, Radviliškio, Raseinių, Skuodo, Utenos bei Zarasų skyrių medžiotojai — visa jų į mėsos kombinatą pristatyta briediena atitiko eksporto reikalavimus. Nors stirnų sumedžiavimo planus įvykdė tik 99,4 procento, tačiau žvėrienos paruošimo planai nenukentėjo. Mat medžiotojai taikliau šaudė, mažiau žvėrienos netiko maistui. Didžiausia stirnienos išeiga eksportui buvo Ignalinos, Kelmės, Molėtų, Plungės ir Skuodo skyriuose (po 100 procentų). Ne ką prasčiau medžiojo Anykščių ūkio, Jonavos, Jurbarko, Kupiškio, Radviliškio, Rokiškio, Šakių, Šilalės, Šilutės, Tauragės, Utenos ir Vilkaviškio skyrių šauliai.

Daugiausia tauriųjų elnių buvo sumedžiota Šiaulių medžioklės ir žūklės ūkyje — 280, Joniškio skyriuje — 200, Akmenės — 78. Taikliai elnius medžiojo Radviliškio, Jurbarko skyrių, Anykščių ir Panevėžio ūkių medžiotojai. Čia visi sumedžioti elniai atitiko eksportinius reikalavimus.

Iki gruodžio 31 dienos (šernų medžioklės sezonas baigiasi sausio

31 dieną) valstybines šernų sumedžiavimo užduotis įvykdė Molėtų, Pakruojo, Rokiškio, Šakių, Sirvintų, Zarasų ir kitų draugijos skyrių medžiotojai. Daugiausia šernų valstybei pristatė Kauno medžioklės ir žūklės ūkis — 357, Vilniaus ūkis — 267 ir Panevėžio ūkis — 245. Visi sumedžioti šernai atitiko eksportinius reikalavimus Skuodo ir Molėtų skyriuose. Taikliai šernus medžiojo ir Anykščių ūkio, Biržų, Kaišiadorių, Kėdainių, Kretingos, Pasvalio, Radviliškio, Raseinių, Rokiškio, Šilutės, Zarasų skyrių, Kauno ir Klaipėdos ūkių medžiotojai. Čia šernienos išeiga eksportui buvo didesnę kaip 90 procentų.

Per penkmetį padidėjo ir į mėsos kombinatus pristatomos žvėrienos vidutinė išeiga eksportui. Sakysime 1976 metais briedienos išeiga buvo 81,1 procento, o 1980 metais jau 90,1 procento, elnienos atitinkamai 75 ir 83,4, stirnienos 81,5 ir 92,2, šernienos 81,3 ir 88,8 procento. Padidėjo ir vidutiniai žvėrių skerdenų svoriai. Visa tai rodo, kad geriau pasiruošiama medžioklėms, taikliau šaudoma, kad kyla medžiotojų kvalifikacija.

1981 metų kovo 27 dieną įvykęs Lietuvos TSR medžiotojų ir žvejų draugijos respublikinės tarybos plenumas numatė, kokie darbai laukia medžiotojų vienuoliktajame penkmetyje. Nutarime sakoma, kad kasmet būtina didinti ne tik kanopių žvėrių skaičių, bet ir jų sumedžiavimo užduotis: tauriųjų elnių ir stirnų trimis procentais, briedžių dviem ir šernų pusantro procento. Per penkmetį numatoma žvėrimis paruošti 11575 tonas šieno ir dobių, 12750 tonų grūdų atliekų, 13250 tonų šakniavaisių ir kitų sultingųjų pašarų, kasmet turėti įrengtų 2200-2400 hektarų pašarinių sklypelių. Kasmet numatoma išauginti ir išleisti į medžioklės plotus vis daugiau medžiojamųjų paukščių. Šiomet į medžioklės plotus bus išleista 15 tūkstančių fazanų ir 1,5 tūkstančio ančių, 1982 metais atitinkamai 17 ir 4, 1983 — 20 ir 8, 1984 — 40 ir 12, 1985 metais jau 64 tūkstančiai fazanų ir 12 tūkstančių ančių. Taigi medžiotojų laukia ne tik dideli darbai, bet ir smagios medžioklės.

Jonas Skėrys

Lietuvos zoocentro direktorius

Vilnis, 1981 rugpjūčio 6

Socialistinės visuomenės humanizmas

Daugelis vyresniosios kartos žmonių prisimena, kad buržuazijos valdymo metais Lietuvoje pensijos buvo mokamos vos septyniems tūkstančiams žmonių — į atsargą išėjusiems karininkams bei valstybės tarnautojams. Dabar mūsų respublikoje pensijas ir pašalpas gauna daugiau kaip 670 tūkstančių žmonių, kas penktas gyventojas. Pensijos nuolat didinamos. Štai vien per praėjusį penkmetį jos buvo padidintos net keturis kartus. Nuo šių metų pradžios didesnes pensijas gauna beveik 141 tūkstantis kolūkinio kaimo žemdirbių, gerokai padidintos mėnesinės invalidumo nuo vaikystės pašalpos.

Aprūpinimas pensijomis ir pašalpomis — ne vienintelė nedarbingų žmonių materialinio aprūpinimo forma. Senelių namuose gyvenantys aštuoni tūkstančiai senelių ir invalidų gauna pilną valstybės išlaikymą, nemokamą ir kvalifikuotą medicinos pagalbą.

Tarybų valdžios metais įsteigtos aklųjų ir kurčiųjų draugijos, kurios rūpinasi jų darbo ir buities klausimais. Jos turi amatų ir kitas mokyklas, mokomuosius — gamybinius kombinatų, daugelis šių draugijų narių dirba. Nedarbingi invalidai gauna valstybinės pensijos arba gyvena valstybės išlaikomuose namuose. Nemaža paslaugų invalidams teikia Kauno protezinių-ortopedinių kombinatas. Invalidai aprūpinami atitinkamomis transporto

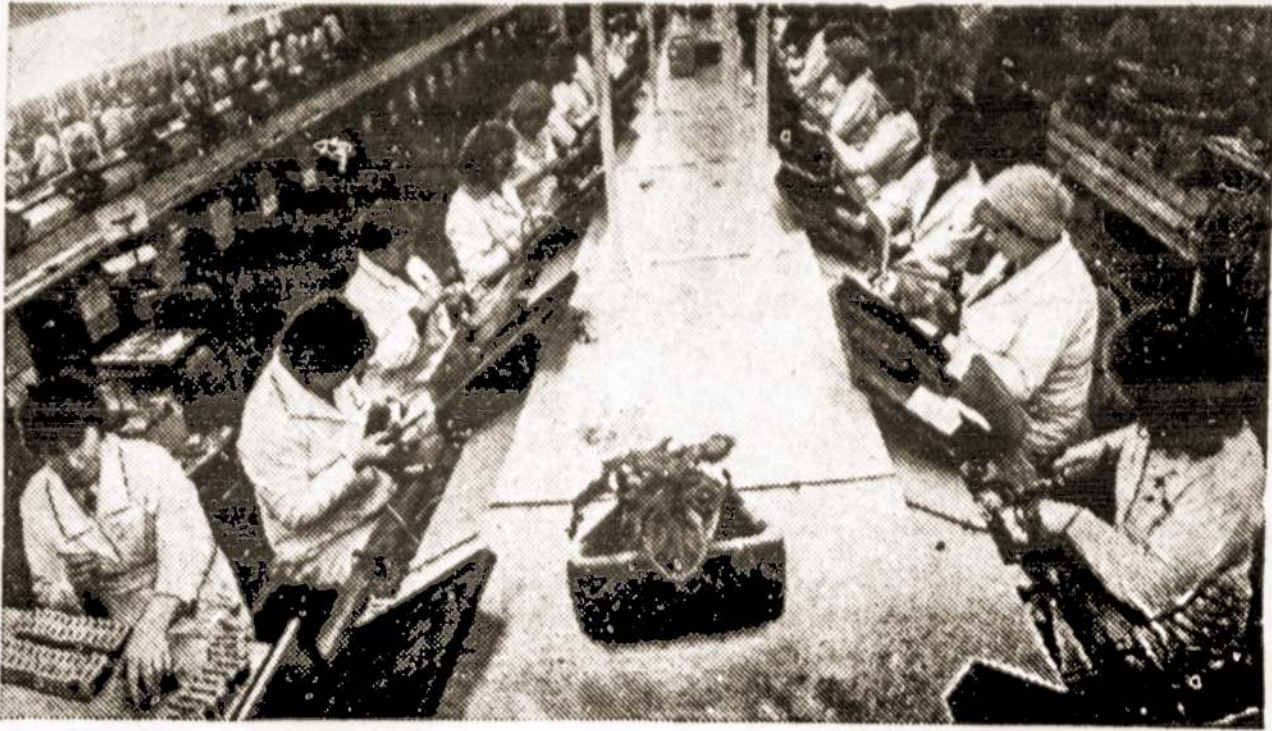
priemonėmis ir t. t.

Kadangi pensijinis amžius Tarybų šalyje yra pats mažiausias pasaulyje, daugelis žmonių, išėję senatvės pensijon, jaučia norą ir poreikį dirbti toliau. Valstybė tam sudaro palankias sąlygas. Senatvės pensininkams ir invalidams sumažinta išdirbio norma, sutrumpinta darbo diena, suteikiamos papildomos atostogos. Steigiami specialūs cechai ir barai, sudaromos sąlygos dirbti namie, galimybės įsigyti naują profesiją, persikvalifikuoti. Respublikos liaudies ūkyje dabar dirba beveik 40 procentų senatvės pensininkų. Dirbantiems pensininkams įvestas priedas prie senatvės pensijos už kiekvienus išdirbtus metus, sulaukus pensijinio amžiaus.

Didžiuliu dėmesiu apgaubti Didžiojo Tėvynės-karo veteranai, invalidai, partizanai, žuvusiųjų šeimos. Nuolat gerinamos jų materialinės ir buitinės sąlygos. Jiems ne kartą buvo padidintos pensijos, suteiktos buto ir komunalinių paslaugų lengvatos, nemokamai išduodami vaistai.

Kai artėja metas, kuomet rankos greičiau pavargsta, ima mažėti jėgos ir energija, kiekvienas mūsų visuomenės narys žino, kad juo pasirūpins valstybė. Ir tai ne išmalda, ne labdarybė, o konstitucinė TSRS piliečių teisė į materialinį aprūpinimą senatvėje.

Janina Pacevičienė

Kauno radijo gamykla — viena didžiausių ir moderniausių Tarybų šalies elektrotechnikos pramonės įmonių. Ji tiekia televizorių gamykloms įvairius įrengimus, o vartotojams — spalvotus ir juodai baltus televizorius mažylius "Šilelis".

Nuotraukoje: Kauno radijo gamyklos surinkimo konvejeris.

A. Sabaliausko nuotrauka

Vaikystės eglė

Kai ją pasodino kieme, tarp kitų medžių, manęs dar nebuvo. Tik vėliau, kai ta eglė pasistiebė aukščiau gryčios šelmenio, aš ją pamaciau pro savo vaikystės langą. Ir ji man buvo lyg atėjusi iš pasakos apie Žilviną — žalčių karalių. Žiūrėdamas į eglę, aš matydavau, kaip ji užsiriša skara, kaip eina prie mano neregėtos nežinomos jūros, išvysta kraujo putą... Didelės ir šviesios vaikystės akys. Matai ir tai, ko nemato suaugusieji. Kai iškrisdavo pirmas sniegas, nubaldavo laukai, po žilai, kaip mano senelės plaukai, nušarmota elge dar kurį laiką juoduodavo spygliais nubarstyta žemė, ten dar kvėpėdavo drėgnu rudens mišku. Ir aš matydavau, kaip slepiasi vis dar nenorintis mus palikti ruduo...

O kiek džiaugsmo man suteikdavo tie it iš bronzos išlieti kankorėžiai! Po nesėkmingų bandymų įsikarti viršūnėn ir pylos už suplėšytas kelnes, nubrozintus kelius, aš laukdavau, kol pati eglė man padovanos sakais kvėpiančių kankorėžių, kurie tapdavo mano žaislais — kareiviais, ėriukais, laivais, viskuo — kuo tik panorėdavau. Tada aš dar nežinojau, kad po tais rusvais kankorėžių žvynais slypi daugybė eglaičių, visas miškas... Nesusi-maščiau, kodėl kone kasmet ėmusi derėti eglė taip ir neišaugino ėia, laukų apsuptoje sodyboje, nė vienos savo dukters.

O aš augau kartu su egle. Prieš užmigdamas girdėdavau, kaip ji ošia už lango tarsi niūniuotų lopšinė. Gal ji matydavo ir mano sapnus. Nes kartais ateidavo į sapną ir padovanodavo man kalaviją devynioms slibino galvoms nukirsti. Arba septynmylius batus, su kuriais keliaudavau per miškus, per kalnus, marias, ieškodamas užburto karalaitės... Pagaliau atėjo metas visam laikui atsisveikinti su gimtuoju sodžiumi, su mano vaikystės egle. Ir ji išlydėjo mane į kelią. Tiesa, be kalavijo ir septynmylių batų... Kai ties kelio vingiu atsigrėžiau jai pamoti, stovėjo ji, žaliaskarė, galutrobėje, tokia žalia žalia mėlyno dangaus fone, apgaubta gintarinio nūeinančios vasaros švytėjimo. O pačioje viršūnėje net iš tolo matyti žalvairių spindintys kankorėžiai. Eglė dar karta brandino sėklas, vis

rajo gyventojas Julijonas Dačkus, turėdamas 59 metus. Jam kas mėnesį papildoma 100 rublių draudimo pensija bus mokama iki gyvos galvos. Šiuo metu pensijos draudimo sutarčių yra sudaryta Kaune, Joniškio, Kretingos, Rokiškio bei kituose rajonuose. Alg. Patašius

vyliosi sulaukti palikuonių. O šalia lingavo, stiebėsi mano pasodintas berželis. Norėjau, kad ji turėtų sūnų. Pamojau ir jam, jau pagautam geltonio.

Daug vandens buvo nubėgę nuo tos atsisveikinimo su tėviške, su egle dienos kai mudu vėl susitikome. Ji, kaip anksčiau, stovėjo prie dabar tokios mažos, sutūpusios trobos. Ir buvo ta ir nebe ta. Jau nesvarino ligi pat žemės savo žalių šakų. Iš apačios ją kažkas apgenėjo, kirviu nukapoję šakas, atidengė vėjui ir saulei sakais apvarvėjusi, šiurkštų kamieną. Kažkas tame kamiene grubiai išrėžė "autografą" — "B. R." raides. Bandė eglė sakais užlieti tą skaudžią žymę, bet vis tiek liko užkrešėjusi žaizda. Kaip ir kadaise eglė kvėpėjo mišku. Ir toli pasilikusios vaikystės dienomis. Tačiau ošė ji liūdnei, ne taip, kaip seniau. Gal sveikino mane, gal guodėsi. Klausydama jos ošimo, tikėjau išgirsias, kaip šaukia Žilviną, bara savo vaikus. Ne, ji nebešaukė Žilvino... tik ošė...

Paskutinį kartą, kai užsukau į savo kaimą, pasigedau eglės. Jos vietoje puvo kelmas. Ir, rodos, ten, kur ji tiek metų rėmėsi į dangų, liko žydrynėje duobė...

Jau nėra mano vaikystės eglės. Bet ji vis dar stovi many. Su saulės nuauksintais kankorėžiais, su šerkšno pasidabruota viršūne, su brėkstančio vasaros ryto ir mėlstančios miglos skraiste ant pečių. Ir kartais, nors retai, jau labai retai, dar ta mano vaikystės eglė ateina į sapną. Vygandas Račkaitis

EKSPONUOJA BULGARIJA

Vilniuje Fotografijos meno draugijos salone atidaryta "Plovdivo" kūrybinės grupės meninės fotografijos paroda, skirta Bulgarijos valstybės įkūrimo 1300-osioms metinėms.

Bulgarų fotomeistrų nuotraukose atspindi šalies nūdienu, darbo žmonių šiokiadieniai, istorijos paminklai. Parodoje eksponuojama nemaža portretų.

GASTROLĖS PANEVĖŽYJE

Panevėžyje gastroliauo Kauno valstybinis dramos teatras. Per 22 dienas panevėžiečiai turėjo progos pamatyti A. Strindbergo "Kreditorius", J. Grušo "Gintarinę vilą", J. Glinškio "Kingą", J. Vaitkaus inscenizaciją pagal T. Valentino dramą "Paklydėliai". Be to, panevėžiečius pradžiugino kauniečiai premjera: K. Sajos dviejų dalių fantastinė melodrama "Sielų mainai".

Nuotraukoje: Utenos rajono Sudeikių kolūkyje atidarytas modernus prekybos centras, kuriame yra valgykla-kavinė, maisto prekių parduotuvė.

G. Svitiojaus nuotr.

Be Valstybinės pensijos galima apsidrausti papildoma pensija

Valstybinio draudimo pensiją gali gauti bet kuris pilnametis gyventojas, nepriklausomai nuo jo amžiaus, sveikatos būklės, atliekamo darbo ar gaunamos valstybinės ar kolūkinės pensijos. Norint gauti draudimo pensiją, reikia sudaryti draudimo sutartį, kurioje turi būti numatyta mėnesinės pensijos suma ir kokį laikotarpį ji bus mokama.

Draudimo pensija turi būti ne mažesnė kaip 10 rublių per mėnesį. Jos maksimali suma neribojama. Pensija gali būti mokama iki gyvos galvos arba pasirinktą skaičių metų (nuo 2 iki 20 metų). Pensija išmokama iki gyvos galvos arba pasirinktą skaičių metų (nuo 2 iki 20 metų). Pensija išmokama po mėnesio nuo sutarties sudarymo. Ji mokama per numatytą laikotarpį arba iki pensininko mirties. Draudimo sutarties nutraukti negalima. Ši valstybinio draudimo pensija yra nepaveldima.

Sudarant sutartį, reikia sumokėti vienkartinę įmoką, kurios dydis Vilnis, 1981 rugpjūčio 6

priklauso nuo amžiaus, pasirinktos mėnesinės pensijos sumos ir sutarties termino. Pavyzdžiui, 58-rių metų žmogus, įmokėjęs 11850 rublių, gali gauti 20 metų paeiliui 100 rublių mėnesinę draudimo pensiją. To paties amžiaus žmogus, įmokėjęs 620 rublių daugiau, 100 rublių mėnesinę draudimo pensiją gaus, kol bus gyvas. Taigi pirmuoju atveju valstybinis draudimas išpa-reigoja apsidraudusiesiems išmokėti 24 tūkstančius rublių, antruoju — dar daugiau.

Draudimo pensija išmokama, pateikus pensijos knygelę. Šią pensiją gali gauti ir įgaliotas asmuo, pateikęs pensijos knygelę bei notarine tvarka įformintą vienkartinę įgaliojimą. Pensininko prašymu pensija gali būti pervadama į jo indėlių taupomojoje kasoje arba jam siunčiama paštu. Pastaruoju atveju persiuntimo išlaidos išskaitomos iš siunčiamos sumos.

Pirmąją pensijos draudimo sutartį Tarybų Lietuvoje sudarė Lazdijų

Muziejus Technikos mokykloje

Prie mūrinio namo Vilkijs centre dažnai sustoja autobusai. Maždaug trys tūkstančiai ekskursantų iš daugelio respublikos rajonų per metus aplanko Technikos mokyklos Nr. 15 visuomeninį kraštotyros muziejų.

Ekskursantus sutinka muziejaus steigėjas ir ilgametis vadovas, mokyklos auklėtojas Pranas Mikalauskas. Pakvietęs apžiūrėti eksponatus, jis primena, kad dauguma jų surinkti Vilkijs bei jos apylinkėse ir atspindi šio panemunės miestelio, gretimų kaimų praeitį.

Pažintis su ekspozicija pradeda nuo skyriaus "Vilkijs pagrindinė komunistinė organizacija kovojė prieš buržuazijos valdžią". Nuotraukos, dokumentai, jų faksimilės pasakoja apie pagrindinius — komunistus ir komjaunuolius Aloyzų Mileiką, Pijų Marčą, Adomą Zagžeckį ir kitus, buržuazijos valdymo metais kvietusius apylinkių darbininkus ir valstiečius nepaklusti priespaudai, organizavusius kovą už Tarybų valdžios atkūrimą.

Antras muziejaus skyrius — "Vilniaus penktasis raudongvardiečių pulkas ir Vilkijs gyvenęs jo karys — veteranas Jonas Zagžauskas". Revoliucinių įvykių, kovų už Tarybų valdžią Lietuvoje dalyvis susitikimuose su jaunimu įdomiai pasakoja apie savo audringą jaunystę, apie įvairiu laiku gautus apdovanojimus.

Vienas skyrius — "Vilkijs komunisto kraujas suvilgė Brazilijos žemę"

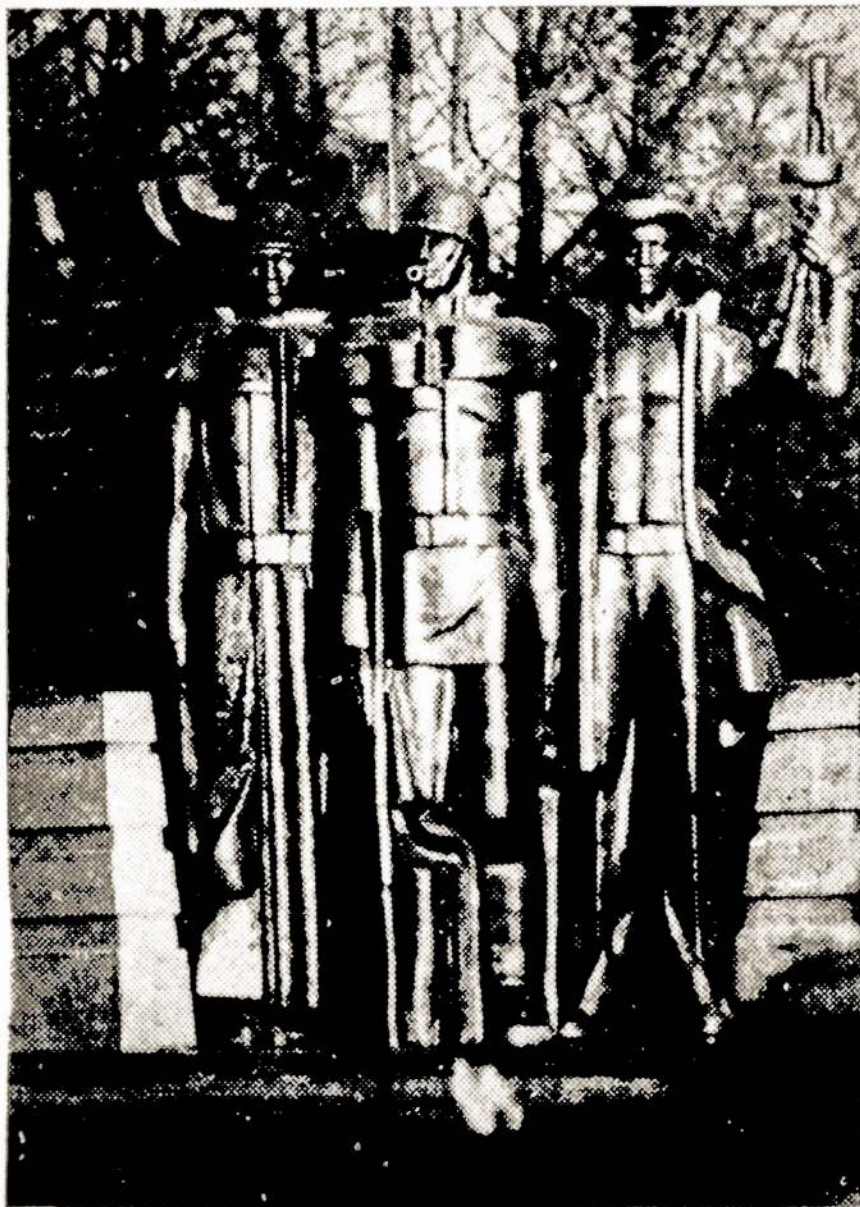
skirtas Alfonsui Marmai, komunistui-internacionalistui, žuvusiam vykdant partijos užduotį tolimoje Lotynų Amerikos šalyje. Muziejuje saugomas A. Marmos Brazilijoje parašytos pjesės rankraštis, jo iš kalėjimo rašyti laišakai žmonai bei dukteriai, tolimos šalies laikraščių iškarpos.

Paskutinis muziejaus skyrius skirtas Antanui Juškai ir Petru Cvirkaui, gyvenusiems Vilkijs. Tarp įdomių eksponatų — P. Cvirkos eilėraščių rinkinys su autografu, retos fotonuotraukos, būsimojo rašytojo — komunisto gyvenimą Vilkijs pramenantys daiktai, niekur neskelbti apie jį atsiminimai.

Ekskursantų pažintį su Vilkijs pratęsia čia esančių istorijos paminklų lankymas. Vienas jų — namas Kauno mažojoje gatvėje, kuriame 1862-1864 metais gyveno tautosakininkas, leksikografas ir etnografas Antanas Juška. Neišildomų išpūdžių palieka sodas, kuris priklausė neseniai mirusiai medikei Olga Mongirdienei. Į jį Antanas Juška kviesdavosi panemunės kaimų dainininkes, užrašė maždaug tris tūkstančius dainų. Sode yra lankęsi Mikolajus Konstantinas Čiurlionis, Antanas Žmuidzinavičius, kiti žymūs mūsų kultūros ir meno veikėjai.

Istorijos paminklai kraštotyrininkų, technikos ir P. Cvirkos vidurinės mokyklų moksleivių gražiai sutvarkyti ir rūpestingai prižiūrimi.

Z. Mikalauskas

Klaipėdoje pastatyta skulptūrinė kompozicija, skirta kariams — miesto išvaduotojams iš fašistinių grobikų atminti.

Kompozicijos autoriai — skulptorius R. Daugintis, architektas P. Šadauskas. B. Aleknavičiaus nuotr.

PANEVĖŽIO "NEVĖŽIO" FABRIKAS

Panevėžio "Nevėžio" fabrikas savo profesinės šventės išvakarėse surengė susirinkimą. Iškilmingoje aplinkoje jaunai darbininkei Danguolei Bernotaitei išteikė prizą už pirmąją vietą fabrike surengtame konkurse "Griausia jaunoji siuvėja". Tą dieną "Nevėžio" gyvenime įvyko dar vienas ženklus įvykis, 76 jauniems darbininkams suteiktas garbingas komunistinio darbo spartuolio vardas.

Per penkis praėjusius mėnesius fabrikas realizavo produkcijos už 2 milijonus 160 tūkstančių rublių.

8

UKRAINOJE

M. K. ČIURLIONIO MUZIKA

Ukrainos respublikinio radijo muzikos redakcija rengia laidų ciklą "Broliškų tautų kompozitoriai klasikai". Klausytojai supažindinami su visų Tarybų Sąjungos broliškų respublikų muzikine kultūra.

Muzikos mėgėjai sužinojo apie lietuvių klasiko M. K. Čiurlionio muzikinį palikimą, jo gyvenimo ir kūrybos kelią. Po to nuskambėjo Ukrainos TSR valstybinio nuspelnusio akademinio simfoninio orkestro atliekamos M. K. Čiurlionio simfoninės poemos "Miške" ir "Jūra".

Pietūs į laukus

Vasaros darbymečiu už pietų stalo kasdien susėda beveik 200 tūkstančių respublikos mechanizatorių, laukininkystės darbuotojų, pagalbinių iš miesto. Kad jie būtų sparčiai, sočiai ir skaniai pamaitinti, daug daro kooperatininkai.

Dalis žemdirbių pietauja ūkių valgyklose — jas dabar turi visi respublikos tarybiniai ūkiai, daugelis kolūkių. Ten, kur valgyklų dar nėra ar iš laukų iki jų nemažas atstumas, žemdirbiai specialiu transportu atvežami į artimiausiose kaimo mokyklose, rajonų centruose bei miesteliuose veikiančias visuomeninio maitinimo įstaigas. Čia jie aptarnaujami be eilės. Brangindami kiekvieną palankaus oro minutę, nemaža mechanizatorių pietauja savo darbo vietose. Čia maistas atgabenamas specialiais termosais. Jei yra norinčių, atvežami ir pavakariai.

Darbymečio metu kaimo valgyklose gaminama daugiau pusfabrikėlių, kulinarijos gaminių. Laukuose dirbančioms šeiminkėms tai sutaupto nemaža laiko ruošiant pusryčius ar vakarėnė. Kartu su Žemės ūkio darbuotojų profsąjungos rajoniniais komitetais rajkoopsąjungų vadovai nuolat kontroliuoja, kaip vykdomos kolektyvinės sutartys dėl žemdirbių aptarnavimo, bendromis jėgomis šalina trūkumus.

Eltos koresp.

KARDIOLOGINIS CENTRAS

Kauno mieste įkurtas respublikinis kardiologinis centras. Jį sudaro Širdies ir kraujagyslių sistemos fiziologijos ir patologijos mokslinio tyrimo institutas prie Kauno medicinos instituto ir naujai pastatyta specializuota Kardiologinė klinika.

Pagrindinė kardiologinio centro veiklos kryptis — kova prieš vieną didžiausių XX amžiaus žmonijos priešų — išeminę širdies ligą. Medicinai padeda įvairiausių sričių specialistai: matematikai, fizikai, biochemikai, biologai, inžinieriai. Neseniai kardiologiniame centre pradėta veikti pirmoji šalyje automatinė elektrokardiogramų analizavimo sistema, kuri įgalina per pusę minutės charakterizuoti paciento širdies veiklą. Papildomų įtaisų pagalba elektroninė skaičiavimo mašina kardiogramas gali priimti iš bet kurio respublikos kampelio ir skubiai, ryšių kanalais "grąžinti atgal" medicininę išvadą. Per parą šis automatinis medicininis diagnostikas gali išanalizuoti 1500 kardiogramų. Tai labai aktualu organizuojant masinius profilaktinius gyventojų sveikatos patikrinimus.

Profilaktika sudaro pagrindą čia įgyvendintos etapinės kardiologinės pagalbos sistemos, kuri apima ir ligonių gydymą, ir jų medicininę, profesinę bei socialinę rehabilitaciją, ir nuolatinį sveikatos būklės sekimą specializuotame dispenseryje.

Mokslininkų pasiūlymu sukurta nauja kardiologinės greitosios pagalbos tarnyba. Specializuotos automašinos, aprūpintos visa reikalinga kardiologine, reanimacine aparatūra, taip pat radijo ryšiais, dabar ištisą parą "kursuoja" nustatytais maršrutais. Tai žymiai padidino pirmosios kardiologinės pagalbos operatyvumą.

Glaudžiai bendradarbiaujant mokslininkams ir praktikos gydytojams, stiprinant visas kovos su išemine širdies liga grandis, Kauno kardiologinio centro specialistams staigių miršių nuo miokardo infarkto skaičių mieste pavyko sumažinti net 20 procentų.

PABALTĪJO ARCHITEKTŪROS PARODA

Vilniuje Parodų rūmuose vyko Pabaltijo respublikų paroda "Miestų ir gyvenviečių statyba bei tvarkymas". Jos ekspozicija buvo daugiau kaip 1,000 spalvotų foto nuotraukų, skaidrių, maketų.

Lietuvai atstovavo Vilniaus Lazdynai ir Karoliniškės, Elektrėnai, pėsčiųjų perėjus Kaune ir Šiauliuose, Šilutės rajono TSKP XXV suvažiavimo tarybinio ūkio centrinė Juknaičių gyvenvietė, senojo Vilniaus universiteto ansamblis, kiti objektai.

FOTOGRAFAI IR JŪRA

Tris dienas uostamiestyje viešėjo Klaipėdos zonos fotografai ir svečiai iš kitų miestų. Čia įvyko stovykla-seminaras. Jo tikslas — pasiruošti parodai "Žmogus ir jūra". Seminaro dalyviai taip pat rinko medžiagą naujam fotoalbumui apie Klaipėdą.

MERGAITĖS ISPŪDŽIAI IŠ LIETUVOS

Šiuos išpūdžius spausdiname iš laikraščio "Draugas" vaikų skyriaus "Zvaigždutė" taip, kaip parašyti.

Red.

MANO KELIONĖ Į LIETUVĄ

Po ilgos kelionės aš, mama ir močiutė atskridom į Vilnių. Daug giminių su gėlėmis dovanom stovėjo lauke prie aerodromo. Kai buvome Vilniuje, važiuavome į Gedimino pilį ir katedrą, kur dabar yra meno muziejus. Autobusu važiuavome į Sv. Petro ir Povilo bažnyčią ir į Sv. Onos bažnyčią. Ejome pro Aušros Vartus į senamiestį, kur matėm senąjį Vilniaus universitetą. Kai mes apžiūrėjome miestą, su mumis važinėjo mano pusseserė Milgeidė ir kartais nakvodavo su mumis. Tada važiuavome autobusu į Kauną. Ten matėm Čiurlionio galeriją ir Velnių muziejų. Mano močiutė gyveno Kaune ir spėjome pamatyti tą namą, kuriame ji gyveno. Mūsų giminės suruošė gražią gegužinę prie Kauno Marių. Aš belakstydam pirmą kartą išgirdau kukuojančią gegutę. Kai grįžome į Vilnių, tai dar teko nuvažiuoti į Trakų pilį. Man ten geriausiai patiko, nes buvo proga su visais savo pusbroliais ir pusserėmis pasimaudyti Trakuose. Tada, po poros dienų, reikėjo skristi į Maskvą. Visi mus palydėjo į aerodromą ir mes pasakėme viems sudiev.

Alina Volodkaitė
5 skyr. Lemono "Maironio" lit.
m-la, "Gintaro šalis"

Oakland, Čal.

BARBARA [KIM] LUKE

Died suddenly and unexpectedly July 2, 1981, at age 46.

Her younger son, Jamie (18) found his mother unconscious on the floor when he came home.

Efforts were made to revive her but were unsuccessful.

An autopsy was ordered to determine cause of death, but the results are still unknown.

Survivors: two sons, Jamie (18) and Don Luke (20) of 3015 A Coolidge Ave., Oakland, Cal. 94602 and the grieving grandmother.

Alice Yonik, her son Leon Yonik (Joscelyn) and his family:

RD 3—Box 358
Kingston, N. Y. 12401

Nellie

Vilnis, 1981 rugpjūčio 6

Ispūdžiai iš Australijos

Jeigu mokykloje pražiopsojai geografijos ir fizikos pamokas, tai pasižiūrėjęs į globusą turėtumei manyti, kad Australijoje, kaip man gyvenančiam Europoje, žmonės eina ant galvos. Bet taip nėra! Tik kad ten gūbės yra juodos, o ne baltos, tai neginčijamas faktas.

Australijoje jautiesi lyg pakliuęs į botanikos ar zoologijos sodą. Augalai ir gyvuliai skiriasi nuo Europoj esančių. Be to, jeigu laiko turi, o to reikia labai daug turėti, jeigu nori bent apgraibom mesti žvilgsnį į šį kraštą, tai gali pabuvoti vasarą ir žiemą, raudytis vandenyne ir slidinėti. Pabuvoti džunglėse ir dykumoje. Pamatyti žmones susigrūdusius didmiesčiuose ir atsiskyrusius tūkstančius mylių vienas nuo kito kaimyno. Gali užtikti saujelę dar neišžudytų vietinių gyventojų — aborigenų — ir visokiom kalbom kalbantį baltą ateivį.

Keliaujant per šitą įdomų kraštą labai greitai, kalbant su bendraamžiu, susiduri su pagrindinėm žmonėms rūpimom problemom. Ypač jauni žmonės yra susirūpinę dėl jų ateities, dėl galimybės gauti darbo, dėl studijų galimybės ir t. t. Ir Australijoje viešpatauja ta pati politikierių srovė, kuri Vakaruose paskutiniu laiku kaip blusos klyne dauginasi. Jiems profitas yra svarbiau negu žmogaus gerovė. Pvz. Australijoje nenori naujų mokytojų priimti į mokyklas. Argumentuojama, kad nėra pinigų. Dar keičiau atrodo, kad valstybinės įstaigos priimdamos žmones į viešąsias tarnybas, su studijas baigusiais daro visokius testus, neva dėl priėmimo į darbą. Bet tai daroma tik ant juoką, nes laisvos vietos neužimamos. Geriausia atrodo mokėti bedarbio pašalpas. Taip galima disciplinuoti dabar darbus turinčius žmones, kad nestatytų didesnių reikalavimų. Bet tą biznį organizuoti darbininkai su savom profsajungom gerai permato ir stato savo reikalavimus. Streikuojama. Mano viešėjimo metu laiku nepasiekdavo laiška, buvo sunku susiskambinti. Bet jeigu reikalą supranti — nesijaudini.

Studijuojantiems nuo sekančių metų norima įvesti vėl studijų mokestį, kurie nuvestų tuos jaunus žmones dar į didesnes bėdas. Dabar daug kas, bėdos priversti, negaudami darbo, studijuoja toliau. Ta galimybė bus jiems dabar atimta. O biednieji visai negalės studijuoti. Taip išlaikoma sava klasė . . .

Dėl profito daromos ir kitos žalos. Ypač kas liečia aplinką. Labai gerai galima tai pamatyti Perth ir jo apylinkėse. Tenai viena amerikiečių kompanija nukasa kalnus, kad gautų žaliavos aluminijaus produkcijai. Po to neva vėl apželdina aplinką medžiais. Bet ne kokiais australiškais, bet pušimis, kurios greičiau auga. Su pušų miškais esame gerai pažįstami ypač Vokietijoje, kurie duoda didesnį profitą, nes auga greičiau. Tik kyla didelė bėda, jeigu koks nors medis užsidega, tai viskas ir dega . . . Taigi tas pavojus grėsia ir Australijai, kuri ir taip nuo gaisrų daug nukenčia. Dėl tokios amerikiečių aluminijaus producentų politikos australų aplinkos apsaugos žmonės bylinėjasi net Amerikoje, bet jiems sunku atsispirti prieš profito interesus. Iš kitos pusės Perthas, kuris dabar didžiuojasi savo gera aplinka, jau supamas visokiais chemijos fabrikais, kurie savo išmatas meta į vandenyną. Dabar ten dar rojus visokiems

Vilnis, 1981 rugpjūčio 6

nardytojams, bet jeigu niekas nebus prieš tų fabrikų politiką daroma, tai visa palinka po kiek laiko taps chemine chloaka, kaip Vokietijos Rūro kraštas.

Ne tik su aplinka, bet ir su žmonėmis elgiamasi panašiai. Ne paslaptis, kad Australijos vietiniai gyventojai savo laiku buvo naikinami. Aborigenų dabar beliko daugiau šiaurės valstybėse. Dabar jie naikinami kitu būdu. Jiems normaliai darbų nėra. Jie gauna bedarbio pašalpą, kurią jų daugumą prageria. Taip baltieji atsikrato viena našta, kuria ir taip nesirūpina, juos jie jau nurašę. Teko matyti labai liūdną vaizdą. Alice Springs, kai policija vakare į savo grotuotą sunkvežimį suvertė iš vieno hotelio iki paskutiniųjų nugirdytus aborigenus. Kaip farmeris savo avis suvaro . . . Į Australiją po karo apie 10,000 dypukų buvo nugabenti dirbti ir gyventi. Po dviejų metų darbo prievolės jie apsigyveno pietų Australijos didmiesčiuose, Perth, Adelaide, Melbourne, Sydney ir t. t. Beveik visur yra didesni ar mažesni lietuvių kultūros namai, kartais net ir du. Tas įvyko todėl, kad savo laiku katalikai lietuviai pradėjo kurti savo centrus "davatkynus". Jie turi ir laikraštį "Tėviškės Aidai". Pasaulietiška nusiteikę lietuviai leidžia kitą savaitraštį "Mūsų Pastogė".

Kai kur veikia ir lietuviškos radijo valandėlės. Jos nėra, kaip Amerikoje, ant komercinio pagrindo. Taigi redaktoriai gali, jeigu medžiagos turi, išlaikyti geresnį lygį. Jie dalinai nepriklauso nei nuo reklamų davėjų nei nuo "visuomenės veikėjų". Kai kur veikia ir vargo mokyklos, kai kur net dvi — katalikiška ir visuomeniška — bet su jaunesniais lietuvių kilmės žmonėmis galima tikrai "bendrai" lietuviškai susikalbėti, specialiams dalykams reikia jau anglų kalbos. Nelabai daug kas iš jaunesniųjų dar liko lietuviškoje veikloje. Tai matyti ypač kai nueini į kokį minėjimą kur matai visą eilę žilų ir dažytų galvų. Bažnyčiose ir ne kas kita.

Ne paslaptis, kad ir australiška lietuviška visuomenė pešasi tarp savęs. Tai žmonės, kurie nemato savo tikslo. Pyktis ant Lietuvos pavirsta tarpusavio rietynėmis.

Bet yra ir žmonių pasiilgusių lietuviškų dainų ir t. t. Jau senokai koks nors Lietuvos dainininkas ten koncertavo. Laukiama naujų ir senų veidų. Paskutiniu laiku Australiją aplankė daug solisčių iš Amerikos. Jos kai kam jau įkyrėjo. Be to mano lankymosi metu čia buvo Čikagos šokių grupė "Grandis". Gerai jaunimas pašoko, tik gaila, kad juos jų mokytoja taip mokina šokti, kaip buvo šokama, prieš 30 metų. Tikriausia ji Čikagoje negali pasimokyti iš Lietuvos choreografų . . .

Buvo liūdna matyti, kaip lietuviška veikla Australijoje nyksta. Šiam procesui pristabdyti gal būtų geras vaistas, kad žmonės daugiau prisimintų savo gimtinę ir daugiau su ja gyventų, bet čia yra "politika" — "principai". Romas Šileris

Detroit, Mich.

DEKUI DETROITIEČIAMS

Birželio 7 d. Čikagoje įvyko "Vilnies" šėrininkų-dalininkų suvažiavimas. Kaip kiekvienais metais, taip ir šį metų detroitiečiai sveikino šį suvažiavimą su pinigine auka. Aukojo taip: Teofilė Masienė ir

Stefanija aukojo \$500.00, Detroito Lietuvių Klubas \$100.00, Frank Ulinskas \$100.00, Anna Dockus \$70.00, Frank Yoshonis \$40.00, po \$25.00 aukojo Detroito Moterų Pažangos Klubas, ALDLD 52 kp., Anna Daukus, Frank ir Sophie Nakas; po \$20.00 — Elizabeth Ulinskas ir Adele Wardo, po \$10.00 — Matilda Rudzevičienė, Pat Stackwell (Stakvilienė) ir Petras Stasikaitis, gyv. Hot Springs, Arkansas, po \$5.00 — Albinas ir Susan Bubnelis, Tony ir Millie Vasaris, Dominikas Bogus, Alexandra Sharkienė, kanadietis George Kodis ir John Urbon. Viso iš "Vilnies" suvažiavimo iš Detroito priduta \$1010.00. Sirdingas dėkui visiems detroitiečiams kurie parodė savo meilę "Vilniai".

BOWLERIAI

LDS Bowleriai atlaikė savo turnyrą Kenosha, Wisconsin, gegužės mėn. Iš Detroito ten dalyvavo pilnas busas ir pavieniai su mašinomis. Jiems nepaprastai gerai pavyko, nes ne tik atsivežė daug trofėjų, bet laimėjo ir į Detroitą atsivežė Sacal trofėjų, kuris ilgą laiką buvo Čikagoje. Taipgi Detroito Sorority trofėjus teko detroitiečiams. Taigi dabar abu dideli trofėjai stovi Detroito Lietuvių Klube, kur bowleriai visuomet susirenka.

Sugrižę iš turnyro, birželio 6 d. bowleriai turėjo savo sezono užbaigimui banketą. Apart skanių valgių ir gėrimų, išrinkta nauja valdyba tvarkyti bowlerių reikalams — ateinančią sezoną. Išrinkti: pirmininkas Gary Emrick, vice-pirmininkas Tony Rye, sekretorius-izdininkas Alfons Rye. Buvusi sekretorė-izdininkė Janice Brazas apdovanota vertingais daiktais, padėkota už jos gerą darbą.

APSIVĖDĖ

Liepos 11 d. Saginaw, Michigane, apsidevė Charles Litvinas su Shirley Dwenger. Po vestuvių buvo balius Golden Glow Ballroom. Iš Detroito buvo didelis būrys. Jaunasis yra sūnus Alberto ir Albinos Litvinų. Vestuvėse buvo daug giminių, tarpe jų močiutė Anna Daukus, dėdė ir teta Walter ir Lillian Gugas, Servit ir Ruth Gugas, Ruby Jeske ir kiti giminės. Jaunasis Charles Litvin yra Detroito Lietuvių Klubu narys. Linkime jaunavedžiams linksmo gyvenimo.

MIRĖ

Gegužės 21 d. mirė Eleanor Chapp (Rusaitis), sulaukus 69 metų amžiaus, Traverse City, Michigan. Dideliame nuliūdime paliko William Chapp ir kiti giminės. Seniaus William Chapp buvo narys Detroito Lietuvių Klubu ir su velione Eleanor priklausė prie LDS 21 kp. Velionė su savo vyru turėjo vasarvietę Gold Mill Landing miestelyje Traverse City, Michigan.

SVEIKINAME

Liepos 24 d. visiems gerai žinoma detroitietė Onutė Dockus (Dems-kienė) minėjo savo gimtadienį, sulaukus 89 metų amžiaus. Onutė atvyko į Ameriką iš Lietuvos 1910 metais, o į Detroitą 1918 metais. Per visą amžių ji buvo pažangaus judėjimo narė, priklausė prie visų progresyvių organizacijų ir chorų. Ji buvo ir tebėra tikra Amerikos pažangių lietuvių judėjimo veterane. Sveikiname Onutę su jos gimtadieniu ir linkime jai geros sveikatos, linksmų dienų ir daug energijos ateityje.

NAUJOJ VIETOJ

Du nariai Detroito Lietuvių Klubu paliko savo senus namus ir apsigyveno naujoje vietoje. Buvusis klubo vice-pirmininkas Vincas Kirvela dabar gyvena 6956 Whitfield, Dearborn Heights, Michigan. Pat Stackwell (Stakvilienė) dabar gyvena 2520 Central Avenue, Apartment 1110-B, Detroit, Michigan. Abu nariai yra linksmi naujose vietose.

OPERUOTAS

Visiems gerai žinomas klubietis, pažangietis Frank Ulinskas birželio mėn. pergyveno dešinės akies operaciją. Operacija padaryta Sinai ligoninėje ir buvo sėkminga. Frank Ulinskas yra gausus remėjas pažangių laikraščių "Laisvės" ir "Vilnies". Linkime jam pasveikt ir vėl stot į darbą pažangiose organizacijose.

BIZNIERIAI

Vyrai biznierių savo mėnesinį susirinkimą turėjo birželio 13 d. Alphonse Urbono namuose. Jo žmona Josephine po susirinkimo visus skaniai pavaišino.

Moterys biznierių savo susirinkimą turėjo Topinkas restorane birželio 13 d. Vyrai ir moterys sako, kad finansų pasaulyje jiems gerai sekasi.

Detroito Lietuvių Vaizbos Butas susirinko į Detroito Lietuvių Klubą liepos 14 d. ir turėjo savo susirinkimą. Apkalbėjo ir nutarė daug svarbių reikalų dėl ateities. Stefanija

SVARBI MINTIS

Gražiame vilniečių būrelyje, diskutuojant "Vilnies" reikalus, išaiškėjo, kad skubiai naujo stogo reikia "Vilnies" pastatui, o tas reiškia nemažą sumą pinigų. Keli dalyviai išsireiškė rūgšėjo pabaigoje suruošti kokį renginį ir tuo būdu sukelti reikalingą sumą pinigų už stogą. Mūsų mielos Lakštutės irgi pažadėjo paruošti dainų programą.

Svarbi ir puiki mintis, tik turime ją įgyvendinti. Siūlau tam dieną spalio 4 d. O gal kas parinks kitą dieną? Vienaip ar kitaip, pradėkime pasiruošimo darbą ir pasistenkime ne tik patys dalyvauti, bet paraginkime ir kitus. Vilnietė

PATAISA

"Vilnies" dalininkų suvažiavimo sveikinimų ataskaitoje įvyko nemažoni klaidai. Amelia Yuskovic, iš Middletown, N. Y., atsiuntė \$15 čekį ir ataskaitoje buvo pažymėta, kad tai nuo jos sveikinimas, o turėjo būti, kad nuo Amelios ir Walter Yuskovic \$10.00 ir nuo Anne Yaktis, Richmond Hill, N. Y., likusi \$5.00.

Atsiprašome Amelios Yuskovic.

Adm.

BUVO ISVYKĖ Į LAIDOTUVES

Robert ir Helen Bordner bei jų sūnus liepos 16 d. buvo išvykę į St. Louis, Mo., į Robert Bordnerio tetos Evelyn Westbrook laidotuves. Į namus grįžo po kelių dienų. Per tokias karščius kelionė nebuvo lengva. Helen nuo šilumos net sunegalavo ir negalėjo ateiti į darbą "Vilnin".

Evelyn Westbrook mirė sulaukusi 50 metų amžiaus nuo širdies priepuolio. Robertui Bordner ir jo šeimai — žmonai Helen ir sūnui Robert bei kitiems velionies artimiesiems reiškiau gilia užuojautą.

Draugas

An Open Letter From The DeSchaaf's

Dear Friends,

This letter is long overdue. For weeks, I have wanted to write to thank the many friends and Vilnis readers for their beautiful and thoughtful cards and messages to Lou and myself while we were in the hospital. They were so heart warming — and I am enjoying re-reading them now that I am home and on the road to recovery.

As many were aware, Lou and I had made all the necessary preparations for the July 12 tour to Lithuania and Russia, and were eagerly awaiting the day of our departure. Our tickets had been purchased, our visas and passports in order, etc. Then, a few minutes past midnight on May 10th, as we were returning home from a DAV Installation, all our dreams and plans were shattered! Our car was struck with such force that it was completely demolished, and Lou suffered broken ribs, a fractured pelvis and punctured bladder. He remained in the hospital until June 6th. Upon his return home, he required home nursing care and physical therapy. He only relinquished his walker July 6th. He is now slowly regaining his strength, and hopefully some weight. I suffered four broken ribs and remained in the hospital 12 days. I was allowed to go home then only because my sister, Della Kent and her husband Dan had left their home in Mt. Home, Ark. to look after me. They also took over all the duties of the household — inside and out, in addition to visiting the hospital daily. Lou's sister-in-law was another daily visitor. We were so much more fortunate than other automobile accident victims isn't that we also had my niece and her friend take complete charge of the many frightening and unfamiliar details connected with every accident. I can now much more fully understand the many problems encountered by Anthony Bimba and B. F. Kubilius, who were also involved in auto accidents.

While in the hospital, we received a surprise visit from Ann Peters, who had just come home from the hospital after surgery for a detached retina. She was accompanied by her sister Mary and her husband Julius Urbikas. Ann looked so frail that I found myself feeling sorry for her! It was so nice seeing them.

Another surprise was a visit from my cousin Minnie Yuden and her husband Vedi, who were in Chicago enroute to the Bowler's Tournament. They were visiting Anna May and Vince DiSalvo, daughter of Vedi.

Again, a million thanks to all of you, and especially to Mrs. Staskus, Helen Zukas, Mrs. Gaspar, Helen Janulis and her mother, Frank Mack and so many more. Also, wonderful to receive a phone call from Julia Andrulis and Emily Damalakas who were attending the Vilnis convention. **Nellie DeSchaaf**

LAIŠKAI IR PARAMA

Brangioji "Vilnis":
Mes čia siunčiame jums \$20.00. Iš šios sumos \$10.00 už prenumeratą ir \$10.00 aukų. Linkime, kad "Vilnis" ilgai lankytų mūsų namus.

Juozas ir Marė Paukštaičiai
Miami, Fla.

10

Pavyzdinga duktė atsiuntė tėvo "Vilniai" paliktą \$1,000

Gavome laišką, kokį vargiai kada esame gavę. Laišką atsiuntė New Vernon, N. J., birželio 30 dieną mirusio William Paulausko dukterė Annie Zaranka. Jinai rašo:

"Draugai,

Aš jums rašau laišką pagal mano velionio tėvelio William Paulausko instrukciją. Tėvelis šį laišką diktavo man, bet nespėjome jums pasiųsti prieš jo mirtį."

Velionis William Paulauskas savo dukrai padiktavo štai kokį laišką:

"Brangūs Draugai,

Cia rasite įdėtą sumą pinigų \$1,000 "Vilniai", mano dovana, kad gyvuotų "Vilnis" ir neštų žmonėms apšvietą dar per daugelį metų.

Aš nuo Naujų Metų pradėjau jaustis, kad mano gyvenimas eina prie pabaigos. Būtų smagu dar pagyventi, bet neina geryn ir reiks mirti.

Dėkavoju jums už viską ir linkiu, kad "Vilnis" dar ilgai gyvuotų.

William Paulauskas

Velionies William Paulausko dukterė Anne Zaranka prie šio laiškelio prideda: "Mano tėvelis mirė birželio 30 d. ir buvo palaidotas šventos Gertrudos kapinėse, Rahway, N. J., liepos 1 dieną. Labai liūdna, kad mes likome be tėvelio.

Anne Zaranka

Anne Zaranka laišką įdėjo ir iš vietinio laikraščio "The Daily Journal" iškarpa apie velionį William Paulauską. Iškarpoje pažymima, kad William Paulauskas gimęs Lietuvoje, į šią šalį, Elizabeth, atvyko prieš 69 metus, o į New Vernons persikėlė gyventi prieš septynerius metus.

William Paulauskas iš profesijos buvo šaltkalvis (tool and die maker), per ilgus metus turėjo nuosavą dirbtuvę Liberty Tool Works, Elizabeth, 1953 metais išėjo į pensiją.

Buvo vedęs Mary Lazaunik-Paulauskas, kuri mirė 1960 metais.

Giliame nuliūdime paliko keturias dukteris: Mrs. Maryan Alfano, Elizabeth mieste, Mrs. Anne Zaranka, Linden mieste, Mrs. Genny Pocus, Mountinside mieste ir Mrs. Adelle Dapkus, New Vernon mieste, brolių Augustą Lietuvoje, 14 anūkų ir tris proanūkus.

"Vilnis" kolektyvas reiškia gilia užuojautą velionies William Paulausko dukterims ir visiems jo artimiesiems, giminėms bei draugams.

Elenutė

SKAITLINGAS BUVO KULTŪRIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Liepos 21 d. "Vilnis" salėje įvyko Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas. Smagu pažymėti, kad narių atsilankė daug ir visos rūpestingai svarstė draugijos reikalus.

Pirm. U. Juodaitienė atidarė susirinkimą ir priminė, kad mūsų garbės narė Valė Sutkienė mirė, tad paprašė narių atsistoti ir viena minute pagerbti jos kilnų atminimą. Taipgi įdėti laikraštyje užuojautą jos artimiesiems.

Valdyba davė išsamų raportą, pažymėdama, kad atliko visus jai paskirtus darbus.

Drg. M. Marquardt davė raportą iš "Vilnis" dalininkų suvažiavimo.

Parengimo komisija davė raportą iš įvykusios žaidimų popietės, birželio 28 d. Parengimas davė gražios paramos. Drg. K. Stukienė, kuri buvo komisijoje, staiga susirgo ir negalėjo dalyvauti, bet dabar sėkmingai sveiksta po tulžies operacijos ir prisiuntė per P. Malinauskienę \$5. kuriuos prašė pridėti prie parengimo pajamų. Taipgi drg. H. Trusk negalėjo dalyvauti parengime dėl ligos, tai prie parengimo pridėjo \$2, o savo gimtadienio proga dar įteikė draugijai \$5. Tad viso ji įteikė \$7.

Perskaityti H. Trusk ir Adelės Zikšienės laiškai. Adelė rašo, kad jau 10 mėnesių, kaip ją kankina liga. Ji laišką prisiuntė \$10 ir prašė užmokėti duokles, o kas liks tai bus draugijai parama. Narės išreiškė mielai narei gilų atjautimą, kuri nuo pat draugijos susiorganizavimo yra narė. Taipgi skaitytas American Cancer Society laiškas ir priimtas. Nutarta pasiųsti šiai draugijai \$10 paramos.

Pranešta, kad rimtai buvo susirgusi drg. E. Klastauskienė. Ją buvo ištikęs širdies smūgis. Antra ligonė tai K. Stukienė, bet ji sėkmingai sveiksta.

Atžymėti šių narių gimtadieniai: Nellie Cere, Della Kent, A. Bacevičienės, F. Norbutienės, O. Liutkauskienės, Millie Kancerienės ir U. Juodaitienės. Pastaroji po susirinkimo narės pavaišino stipresniu, o Millie Kancerienė su skoningais saldainiais.

Visoms celebrantėms palinkėta ilgo, sveiko ir darbingo amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų.

Po susirinkimo buvo narių pasivaišinimas. Kadangi praeitame susirinkime M. Marquardt negalėjo dalyvauti dėl ligos ir atžymėti savo gražaus gimtadienio, tai ji iškepė didelį ir labai skoningą tortą ir visas nares pavaišino šiame susirinkime.

Sekantis draugijos narių susirinkimas bus rugpjūčio 18 d., 12 val. d. "Vilnis" salėje. Prašau visas nares atsilankyti. Sekr. J. Marazienė

MIRTIS ATSKYRĖ IŠ GYVŲJŲ TARPO ONA MARTIN-DYKSTRA

Dorothy Ann Stumbris, Nancy Maloan, motina [mirusi] Ona Martin-Dykstra, Dorothy Murelis-Yuden, Ana Mae Di Salvo. Viduryje matome Oną Martin-Dykstrą, o prie jos iš abiejų pusių dukros, prie jų — jų dukros. Paveiksle matome tris gentkortes Amerikos lietuvačių. [Šiandien jau yra ir ketvirta eilė vaikaitių, kurių nėra paveiksle.]

Ona Martin-Dykstra ilgokai sirgo ir mirė 1981 liepos 7 d. Sunrise Beach, Mo. Velionė gimė 1893 m. liepos 28 d. Plymouth, Pa. Buvo vyriausia iš Marijos ir Tomo Marcinkevičių-Martin šeimos narių. Neskaitant mirusių, užaugo 4 sesutės ir vienas brolis. Onutė daug prisidėjo prie mažesniųjų prižiūrėjimo. Kitaip sakant ji buvo pirmoji ranka tėvams, nes buvo labai darbšti ir rūpestinga.

Sukūrusi šeimos židinį, apsigyveno Wilkes Barre, Pa. Išauklėjo ir išmokslino dvi dukras, kurios pasekė motinos pėdomis ir ne tik dainavo choruose, bet ir jiems vadovavo. Vyresnioji dukra Daratėlė Murelienė-Yuden eilę metų mokino Roselando Aido chorą ir kelius kitus. Taipgi Nancy (Maloan) vadovavo chorams ir pati dainavo. Dėka šios rūpestingos ir dainų mylinčios šeimos Amerikos lietuviai buvo skatinami išlaikyti lietuviybę šioje šalyje.

Trumpai pasakius, velionės Onutės atžalynas paliko pažangių lietuvių meno šeimos nariais. Ji pati visą savo gyvenimą dirbo meno ir pažangos labui. Ji dainavo duetuose, kvartetuose, taipgi gabi saviveikliniuose veikalų pastatymuose. Ji skaitė pažangią lietuvišką spaudą ir gražiai lietuviškai rašė. Priklausė prie LLD, LDS, lietuvių moterų klubuose ir choruose. Sužymėti, kiek garbingų ir visuomenei naudingų darbų atliko, neįmanoma, tik pasakysiu, kad ji savo gyvenime atliko didelį darbą Amerikos Lietu-

vių ir aplamai darbo klasės labui.

Dar prieš susirgimą, ji su dukra D. Mureliene buvo nuvykusios aplankyti savo tėvų ir protėvių gimtojo krašto T. Lietuvos, kurią jos taip aukštai vertino. Grįžusios buvo labai patenkintos ir džiaugėsi ten tėvų šalies socialistine santvarka.

Velionė kurį laiką gyveno Chicagoje, nes mirus jos vyrui Jonui Dykstrai 1961 m. jautė vienumą. O 1965 m. ji buvo ištikta širdies smūgio. Vėliau sutvirtėjo ir vėl dirbo kiek sąlygos leido meno šakoje.

1970 m. susipažino su Fred Demers iš Iowa ir sukūrė šeimos židinį. Jiedu vasaros laiku gyveno Spirit Lake, Iowa, o žiemas leido Marathon, Fla.

1976 m. pergyveno antrą širdies smūgį. 1980 m. mirė jos vyras Fred. Ji likosi viena ir silpnoje sveikatoje. Jos dukra Nancy ir žentas Edward Maloan pasikvietė motiną pas save ir slaugė bei patarnavo iki mirties. Šis gražus dukros ir žento elgesys rodo, kaip jie mylėjo motiną ir gerbė, jai nepaguldė į slaugymo namus. Garbė tokiai šeimai!

Velionės brolis mirė 1973, o sesutės visos trys gyvos.

Velionės valią vykdančios jos palikai buvo sukremuoti.

Lai bus mielai lietuvaitei ir brangiai motinai, močiutei ir sesutei amžina ramybė, o mes minėsime jos gražius darbus ir kilnų atminimą.

M. N.

Vilnis, 1981 rugpjūčio 6

TARP MŪSU

— "Vilnies" korespondentė Clevelande Adele Susnis pažymi laiškyje, kad siųsdama laikraščiu nuo LDS kuopos \$100 buvo parašiusi ir apie Onos Žemaitienės mirtį. Ryšium su tuo velionies vyras Juozas, mirusios žmonos vardu "Vilniai" aukoja \$50. Ačiū Adelei už tarpininkavimą.

— Bridgeportietė Mary Montvilienė, likusi viena be vyro, pardavė savo kelių butų namą ir išsikėlė gyventi į Cicero pas savo brolių, arčiau kitų giminių. Gyvendama Bridgeporte M. Montvilienė dažnai lankydavo mūsų parengimus. Tenka laukti, kad nebus toli atvykti ir iš Ciceros, kaip ir kitiems ciceriečiams.

— Nežiūrint kad atostogų metas, John Peteckas neatostogauja, skuba remontuoti savo dukters namą Northsidėje. Be to, nemaža turėjo rūpesčių persikeliant gyventi iš Marquette Parko į Bridgeportą, 35th gatvę, kur gyvens nuolatiniai.

— Plačiai žinoma pažangietė Martha Plečkaitienė pastaruoju metu vis labiau ima sunegaluoti. Ypač jai nemalonumų daro regėjimas. Būna atvejų, kad vargiai begali paskaityti laikraštį "Vilni", kurį ji uoliai skaitydavo per metų metus.

— Laikraščio direktoriai Antoneta ir Pranas Vaitkai ruošiasi vyksti pasisvečiuoti ilgesniam laikui į Lietuvą. Jie vyksta giminių iškvičiamu. Tikisi Vilnių pasiekti apie rugpjūčio 8 dieną.

— Paulina Motečius pastaruoju metu retai atsilanko į mūsų parengimus bei šiaip pažmonius. Spalio mėnesį ji ketina išeiti į pensiją. Tenka laukti, vėl aktyviai pradės dalyvauti mūsų judėjime ir talkininkauti laikraščiu. Ji šiuo metu gyvena su savo motina.

— Arizonietis Adolfas Elainis lankosi Čikagoje. Apsistojęs pas savo draugus Mr. ir Mrs. Felicia. Atostogas Čikagoje ketina baigti pas Mr. ir Mrs. Peter Gaidam.

— Velionių Nancy ir Jack Gordon marti Jean Gordon pasidavė operacijai. Kita žinia: Andriulių duktė Beverly McCormick nupirko Arizonoje buvusių Nancy ir Jack Gordon namus.

— Rašant šią žinią, Tež Žebraitis ruošiasi eiti į ligoninę operacijai išpjauti auglius iš nosies. Tikimės, operacija pavyks. Jo adresas: 3436 W. 84th Place, Chicago, Ill. 60652.

— Plačiai žinomos muzikės ir chorų mokytojos Ann Peters duktė Joanne Chico atvyko iš Massachusetts į Čikagą aplankyti savo motiną Ann Peters. Paviešėjus čia, drauge su savimi paims atostogų į Massachusetts ir motiną.

— Snektelejus su Joe ir Alvina Kenston-Kenstavičiais pasirodo, kad Alvina turėjo operaciją, dabar, po vienuolikos savaičių, jaučiasi gerai. Tuo tarpu Joe aimanuoja, kad ji pradeda kamuoti arthritas, bet šiaip jaučiasi nebloginai.

— Pažangietės Antonett Butkis anukė Robin Mikužis buvo atvykus kelioms dienoms pas savo tėvus Frank ir Garry Mikužius. Robin Mikužis yra Denver, Colorado, poilsio namų departamento administratorė. Tėvai džiaugiasi pasimata su miela savo dukra.

— Mūsų "Lakštutė" Ann Krisiken devynioms dienoms buvo nuvykusi pas savo dukterėčią (niece) Donna ir jos šeimą į Bremerton-Seattle, Washington. Grįžus jai namo į Hickory Hills, ją aplankė iš Kalifornijos atvykusi kita dukterėčia Joanie Brewer su sūnumi Ryan. Šie pas Ann Krisiken viešėjo beveik visą savaitę...

— Prieš kurį laiką Vytauto Yotkos žmonos Lavey mirė motina. Vytautas su Lavey buvo išvykę į laidotuves į Mississippi, kur ta proga pabuvojo tris savaites.

— Emilija Drobinė, gyvenanti St. Petersburg, Fla., šiomis dienomis atostogauja pas savo dukrą Gussie Sennett, Ashland, Oregono valstijoje. **Elenutė**

U. JUODAITIENĖ PAKEITĖ BUTĄ

Nenuilstama veikėja, eilės organizacijų narė, "Vilnies" direkcijos narė Uršulė Juodaitienė pranešė, kad jos su dukra Ruth ir jos šeima, persikėlė į naują butą. Štai jos naujas adresas: U. Juodaitis, 4702 So. Avers, Chicago, Ill. 60632. Apt. 201. Telefonas 890-9368.

Linkėtina mieliai visuomeninei malonaus gyvenimo naujoje vietoje. **Vilnietė**

PRANEŠIMAS

Šiuom pranešama laikraščio skaitytojams, kad dėl susidariusių aplinkybių laikraščio administracijos raštinė nuo dabar bus atvira kasdien tik nuo 9 val. ryto iki 12 val. dienos. **Adm.**

Prisiminus Igną Urmoną

Kuomet mintimis perbėgi praeitį, metasi vaizdas, kiek daug nuoširdžių darbo klasės sūnų bei dukrų iškeliavo į amžiną poilsį. Vienas iš daugelio tokių draugų buvo Ignas Urmonas. Velionis rūpinosi LLD 79 kp. veikla. Lankė narius ir rinko nario mokesčius. Taipgi stengėsi susirgusį aplankyti, paguosti. Gelbėjo savo žmonai Julijai "Vilnies" vajuose.

Ignas ne tik rūpinosi gauti naujų skaitytojų laikraščiu, o organizacijoms naujų narių, bet ir jų palaikymu. Net nenujautė, kad jį seka žiauri paralyžiaus liga, kuri jį parbloškė 1976 m. liepos 1 d. Išsirgo metus, o 1977 m. liepos 26 visiems laikams atsiskyrė iš gyvųjų tarpo, palikdamas skaudų smūgį žmonai, dukrai Virginijai Wrobel ir jos šeimai, o taip pat ir visam pažangiam judėjimui.

Nežiūrint, kad jau 4 metai, kaip jo nėra mūsų tarpe, bet jo darbai tebėra neužmiršti tų, su kuriais jis dirbo ir kuriems jis dažnai ištiesdavo draugišką pagalbos ranką.

Išėkis mielas darbo klasės sūnau, o Tavo garbingas atminimas pasiliks neužmirštas likusiųjų tęsti Tavo nebaigtą, teisingą pažangos labai darbą. **Idėjos Draugė**

L. Matuzienė atžymės 85-tą gimtadienį

Lucile Matuz

Amerikos pažangūs lietuviai gerai pažįsta Liucilę Matuzienę iš jos ilgų metų veiklos pažangos labui. Drg. L. Matuz, daug metų gyven-

damas Čikagoje, gražiai dirbo laikraščio "Vilnies" vajuose. Dainavo LKM chore bei kituose pažangiuose choruose. Gražiai veikė Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijoje.

Antro pasaulinio karo laike organizavo moteris duoti kraujo, kuris buvo panaudotas išgelbėjimui nuo mirties sužeistiems kariams. Suminėti jos darbus Čikagoje, o vėliau Floridoje, reikėtų ištisos knygos.

Kadangi Liucile rugpjūčio 10 d. atžymės savo 85-tą gimtadienį, noriu jai palinkėti dar daug gimtadienių sulaukti ir žinoti, kad draugai ir draugės su kuriais veikei, aukštai vertina tavo gražius darbus ir apgailestauja, kad dėl rimtos ligos šiuo laiku negali dirbti, nors tavo mintys su mumis.

Pati negalėdama dalyvauti "Vilnies" dalininkų suvažiavime, jį apdovanojo \$20.

Ilgiausių metų Tau, miela darbo klasės ištikima dukra! **Kulturietė**

OAKLAND, CAL.

Mirus

Alex Mugianis

Mirtis išplėšė vėl vieną pažangietį iš mūsų tarpo. Liūdime netekę gero draugo ir nario.

LLD 198 KUOPOS
VALDYBA ir NARIAI

Mirus

Barbara [Kim] Luke

OAKLAND, CAL.

Reiškiamo gilią užuojautą Alicei Jonikienei, jos sūnui Leon Jonikui, marčiai Joscelyn Yonik, velionio sūnams — Don ir Jamie Luke ir kitiems artimiesiems bei draugams ir pažįstamiems.

"VILNIES" KOLEKTYVAS

OAKLAND, CAL.

Mirus

Alex Mugianis

Reiškiamo gilią užuojautą žmonai Kostancijai ir visiems jo artimiesiems, draugams. Jo mirtis praretino mūsų eiles.

A. ir V. Taraška	M. Ginaitienė
F. ir D. Machulis	Telda King
R. ir C. McRae	M. Baltolionytė
J. ir K. Karosas	R. Machulis
J. ir A. Geiser	M. Mozuraitienė

Martha Kamar

SUNRISE BEACH, MO.

Ona Martin Dykstra

Gyveno Sunrise Beach, Mo. Mirė liepos 7 dieną, sulaukusi 87 metų, gimusi Plymouth, Penn.

Ilgus metus priklausė prie LLD, LDS kuopų, Moterų klubuose, daugelyje chorų, kur tik jai teko gyventi. Miamiyje gyvendama priklausė prie Lietuvių Socialinio klubo.

Giliame nuliūdime paliko dukras: Daratėlę ir jos vyrą Walter Murelis, Nancy ir jos vyrą Ed Maloan; taipgi dvi anūkes ir du proanūkus: Dorothy ir Neil Stumbris su sūneliu Dean, Oną ir Vincent DeSalvo su sūneliu Michael. Tris sesutes: Magdelena Novitski, N. Miami Beach, Fl., Agotą Kisloski, Laceyville, Pa., ir Helen Bailie, Salisbury, MD, kitus gimines ir draugus.

Kūnas privatiškai buvo sukremuotas.

Nuliūdę liekame

DARATELE MURELIS
NANCY MALOAN

Prieš penkius metus mirė Maziliauskai

Savo laiku Roselando kolonijoje buvo gausiai apgyventa lietuviais. Ypatingai ten buvo šauni pažangių lietuvių organizacijų veikla. Jie turėjo nuosavą pastatą, kuriame buvo įrengta salė parengimams ir susirinkimams. Daug rūpestingo ir gražaus darbo į tą veiklą įdėjo Aleksas ir Elsie Maziliauskai, paminint dar Urmonus, Slenčiauskus, Kavalauskus, Ylanius ir eilę kitų veikėjų.

Sąlygomis susidarius, Maziliauskai paliko Čikagą, bet neilgam. 1976 kovo 7 miršta Aleksas Maziliauskas, kurio palaikai atvežti

ir palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse. Tais pačiais 1976 metais liepos 14 d. nuo širdies smūgio miršta Elsie Maziliauskienė-Mališauskaitė. Taipgi ir jos palaikai atvežti į Čikagą ir palaidoti šalia Alekso.

Nors jau penki metai kai jie ilsisi baigę savo garbingą gyvenimo kelionę, bet jų užtarnauta garbė ir atlikti dideli darbai, pasiliks neužmiršti.

Jų liūdi ne tik dukros, sūnaus, sesučių ir brolių šeimos, bet ir plati pažangi visuomenė. **Vilnietė**

MIRĘ LIETUVIAI

Liepos 17 d. mirė Jonas A. Vaičiūnas, sulaukęs 60 metų amžiaus, gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskr., Mažučių kaime. Amerikoje išgyveno 32 m.

Liepos 17 d. mirė Anatolija Kazanauskas-Kareckaitė, sulaukusi 93 metų amžiaus, gimusi Lietuvoje, Panevėžio apskr., Puškonių kaime. Amerikoje išgyveno 69 metus.

Liepos 17 d. mirė Danutė Točiauslaitė-Čerekiene, sulaukusi 48 metus amžiaus, gimusi Lietuvoje.

Liepos 18 d. mirė Antanas Dukauskas, sulaukęs 65 metus amžiaus, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Liepos 23 d. mirė inž. Juozas Sakalas, sulaukęs 71 metus amžiaus, gimęs Lietuvoje, Šėtoje. Amerikoje išgyveno 32 metus.

MAE BUTKO PERGYVENA ŠIRDIES SKAUSMĄ

Daugeliui žinoma Mae Butko pergyvena širdies skausmą. Nuo vėžio ligos mirė jos 40 metų amžiaus anūkas Bobbie Dennis Arizonoje, tą pačią dieną ir toje pačioje ligoninėje, kur gydėsi ir mirė Stanley Straukas.

Ryšium su šia nelaime Mae Butko buvo nuvykus į Phoenix, Ariz., kur išbuvo tris savaites. Grįžus iš Arizonos apsisistojęs pas savo dukrą Ethel Power, gyvenančią Worth, Ill., 11725 Ridgeland, Trailer 78.

"Vilnietė" kolektyvas šiai gerai vilnietei reiškia užuojautą. **Elenutė**

NELLIE DE SCHAAF VYRUI NELABAI KAS

Kalbant apie Nellie DeSchaaf, po automobilio avarijos sukrėtimu ir sužeidimu jos sveikata gerėja, bet jos vyrui Louis De Schaaf nelabai kas. Jis skundžiasi, jog dabar didesnis ligonis, negu buvo prieš mėnesį.

Gydytojas sako, jog, labai galimas daiktas, turės turėti operaciją. Atrodo, nuo sužeidimų avarijoje jam išsivystė trūkis. Žmogus kasdien jaučia vis didesnius skausmus pusiaujuje.

Tačiau, kaip bebūtų, tenka laukti, viskas gerai išeis. **Elenutė**

MIRUS

Paul Maselis

5924 S. Troy St., Chicago, Ill.

Mirė liepos 25 dieną, sulaukęs 89 metų, gimęs Lietuvoje. Anykščių parapijoje. Amerikoje išgyveno 59 metus.

Priklausė prie LDS, Exmainierių klubo, Lietuvių demokratų socialinio klubo ir kitų organizacijų.

Nuliūdime liko duktė Irene Wunglune, žentas Wilbert, trys anūkės: Susan Zale, Sandra ir Laura Panke, ir keturi proanūkai; Lietuvoje dvi seserys — Veronika ir Antonette, kiti giminės ir draugai.

Buvo pašarvotas Lack koplyčioje, 2424 West 69th Street. Laidotuvės įvyko liepos 29 d. į Lietuvių Tautines kapines. Laidotuvių apeigas vedė lietuvių direktorius P. J. Ridikas.

SAN FRANCISCO, CAL.

Mirus

Valerijai Sutkienei-Rasinskiūtei

Ji mirė 1981 metų gegužės 12 dieną. Gailimės mūsų organizacijų darbščios draugės. Reiškiamo nuoširdžią užuojautą giminėms čia Amerikoje ir Lietuvoje.

AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ KULTŪROS DRAUGIJOS VALDYBA ir NARĖS

Mirus

Jozefinai Dorinienei

San Diego, Cal.

Paul Valentai

Chicago, Ill.

Valei Sutkienei

San Francisco, Cal.

Reiškiamo jų šeimoms bei artimiesiems ir draugams giliausią užuojautą. Drauge su jais liūdime ir mes.

LOUIS DE SCHAAF
NELLIE DE SCHAAF, Chicago, Ill.

MIRUS

Konstantinui Damalakui

St. Petersburg, Fla.

Nancy Gordon

Mesa, Arizona

JOZEFINAI DORINIENEI

San Diego, Cal.

Paul Valentai

Chicago, Ill.

Reiškiau jų šeimoms bei artimiesiems ir draugams giliausią užuojautą. Drauge su jais liūdžiu ir aš.

ANTONETTE GERDUS, Washington, Ill.

LIŪDNA KETURIOLIKOS METŲ

MIRTIES SUKAKTIS

Mūsų mylima motina **MARIJONA ZLATKIENE** mirė 1967 m. liepos 26 d. Lietuvių Tautinėse kapinėse, prie savo vyro Juozapo Zlatkaus.

Tai skaudžiausias ir liūdniausias įvykis mūsų gyvenime. Draugus ir bičiulius gyvendamas gali įsigyti, bet visame pasaulyje jau nerbsite kitos Motinos.

Gili ir tikra meilė Mamytei pasiliks mūsų širdyse visiems laikams.

Sūnus **ZIGMONTAS BALTUŠIS**
ir marti **VIVIAN**

SAN DIEGO, CAL.

Mirus

Josephinai Dorinienei

Reiškiamo gilią užuojautą velionies vyrui Walteriui Dorinui ir jos sūnui Dr. Walter Doren bei jo šeimai, seserims: Kazimierai Stukas Čikagoje, Salomėjai Stukas Toronte, Juanai Imbrasas Lietuvoje, jų šeimoms ir kitiems giminėms.

Drauge liūdime ir mes su visais.

MANDA WERBICK ir sūnus
EUGENE WERBICK
Sun City, Cal.

DEARBORN HTS., MICH.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Margaret Matthews

Rupjūčio 22 dieną sukaks vieneri metai kaip mirtis atskyrė ją nuo mūsų amžinai. Vyras ir duktė daug kartų aplankė kapines ir daug gaudžių ašarų praliejom.

Namai liūdni ir tylūs be jos. Šešėliai slenka nykūs per praeitas dienas.

Liūdintys

vyras **RAYMOND MATTHEWS**
ir duktė **JENNYLEE MATTHEWS**